גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ

נִפְלָאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

"לך לך" היא הליכה הלוך וחזור, "רצוא ושוב".
ה"רצוא ושוב" של "אתהלך" הוא "לפני הוי'", דהיינו לנכח פני ה'.
ב"שוב" – לקיים את שליחותי למטה, כולל גם זמני נפילה וריחוק –
איני פונה עורף לה', ח"ו, אלא ממשיך לעמוד "לפני הוי'".

[מתוך השיעור "לך לך"]

לך־לך תשפ"ו

375 | שנה שמינית

לר־לר תשפ"ו

04 **"לך לך"**
התוועדות שבע ברכות
מימוש השליחות ב"רצוא ושוב"

08 **הניגון החסידי**
ניגון מספר 593
ניגון מי"ט שבט תשפ"ה

09 **"שוין בקומתן"**
הדרכה מיוחדת לחיי הנישואין
פרצוף פירושי "שוין בקומתן"

20 **פרצוף סודות התורה**
התבוננות בסודות "אין דורשין"
התבוננות חדשה בפסוק "שמע ישראל"

26 **הסיפור החסידי**
צדיק באתכסיא
רבי זאב קיצים

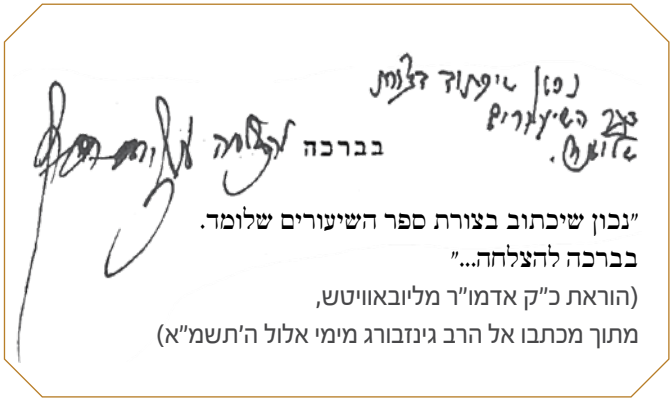
28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
התמודדות עם קשיים, כעס אצור
וישות וברכה לקורס מדריכות כלה

29 כַּאֲשֶׁר עִלַּגְתִּי
רַחֲמִים שֶׁל אִמָּא
רָזִי יְסַפֵּר לָנוּ עַל יוֹם הָאֵם הַיְהוּדִי וּמָה
לַעֲשׂוֹת כַּאֲשֶׁר הִתְנַהַגְתִּי לֹא כַּשּׁוּרָה

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
מתווה עיצוב: דעה ✿ אביחיל
עיצוב: ענבל ציק
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווה

"נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
בברכה להצלחה..."
(הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

בס"ד

הקדמת המערכת

שלשה שיעורים בגליון שלנו השבוע: שיעור קצר על הצווי "**לך לך**" מפרשת השבוע, **הדרכה** מיוחדת **לחיי נישואין** של "**שוין בקומתן**" וכוונה חדשה ל**פסוק "שמע ישראל"**.

השיעור הראשון – **"לך לך"** – הוא חלק ראשון מהתוועדות **שבע ברכות לנכד הרב** שהתקיימה השבוע והוא נוגע ב**צווי של ה' ליהודי הראשון בפרשתנו**. בשיעור מסביר הרב את **הכח לממש את שליחותנו** בעולם בתנועה של "**רצוא ושוב**" שכל כולה "**לפני ה'**".

בשיעור השני – **"שוין בקומתן"** – מתוך התוועדות שבע ברכות נוספת, התבארה בעומק **עבודת השליחות המיוחדת לדורנו** וביטויה בחיי הנישואין בו **האיש והאשה "שוין בקומתן"**, כשמתוך פרישת **פרצוף שלם של ביאורי מושג זה** מצטיירת תמונה שלימה של **איזון** המתחיל **בין איש ואשה** וצריך להתקיים **בין כל נשמות ישראל**.

השיעור השלישי – **פרצוף סודות התורה** – הינו ציוץ מורחב ומבואר הפותח ב**התבוננות בנשמות האבות**, עולה לגלות מה יש למעלה מ"מעשה מרכבה", ובסופו של דבר מתרחב להציב את המבנה השלם של המשנה הראשונה בפרק "**אין דורשין**", פרק הסודות בתוך הש"ס.

כמו תמיד תוכלו **להתעדכן** באירועים וסיפורים מחיי הקהילה ומסביבת הרב – כולל גלריה מהחתונה שהיתה, עם התשורה המיוחדת שחולקה בה – **באתר הקהילתי שלנו** בכתובת derechaim.info

שבת שלום ומבורך
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת וירא הבעל"ט:
נ"ך יומי – ירמיה פרקים כד-ל; **משנה – עדיות** פרק ח.

שיעור

התוועדות שבע ברכות

"לך לך"

קיצור מהלך השיעור

הציווי הראשון של ה' ליהודי הראשון הוא "לך לך" - רק מאז, בגיל שבעים וחמש, אנחנו פוגשים את חיי עבודת ה' הפעילים של אברהם אבינו. שיעור קצר מסביר את הכח המיוחד הטמון ב"לך לך", ציווי שנותן כח של שליחות וכולל בתוכו הדרכה כיצד לממש את השליחות - בתנועה של "רצוא ושוב" שכל כולה "לפני הוי'". תכליתה של תנועה זו היא להשאר מחובר לה', "לפני הוי'", גם כאשר האדם עוסק בתיקון המציאות התחתונה, וכך להמשיך את ה' למטה, שיקרא "אלהי הארץ", דהיינו לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. הציווי "לך לך" אומר לכל אחד מאתנו - יש לך יעד־יעוד, שבעזרת ה' תגיע אליו בשליחות מסורה של "אתהלך לפני הוי'", אבל יש לך גם זמן קצוב לביצוע משימת חייך. לך תנצל את הזמן!

ההתחלה מ"לך לך"

שמענו כעת שהתורה לא מפרטת את מעשיו הגדולים ומסירות נפשו של אברהם — עליהם מסופר במדרש — עד שה' אומר לו "לך לך"[א], בגיל שבעים וחמש[ב], משום שהחיים האמיתיים של היהודי מתחילים מרגע קבלת השליחות שלו מאת ה' (בעוד שלפני כן הוא פעל לפי ההבנה שלו, מכח עצמו, שלא כ"ציר נאמן לשלחיו"[ג]). באותו אופן, גם החיים של כל אחד מבני הזוג מתחילים באמת כשהם מתחתנים ויוצאים לשליחות המשותפת.

בלוח "היום יום"[ד] מובא שמ"לך לך" התחילה עבודת הבירורים. כלומר, עם כל הגדולה של אברהם עד כאן — הוא עדיין לא היה מסוגל לעסוק בעבודת הבירורים. עבודת הבירורים היא להעלות את הניצוץ הטוב מתוך הקליפה, לגאול את **רפח** הניצוצות הקדושים שנפלו בשבירה, ואת זה אפשר לעשות רק מכח ציווי ה'[ה].

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שבע ברכות בלוך (ח"א). אור ל"ו' חשון תשפ"ו - פתח תקוה.

א בראשית יב, א. אמנם ברית בין הבתרים, המתוארת בתורה, קדמה חמש שנים ל"לך לך" (סדר עולם רבה פ"א), בהיות אברהם בן שבעים, אבל התורה שבכתב מסתירה זו ומתקבל הרושם שכל סיפורי התורה אודות אברהם הם מגיל שבעים וחמש ואילך, וד"ל.

ב שם פסוק ד. שבעים וחמש הוא גיל הבטחון בה' - 75 בגימטריא **בטחון**. עד אז אברהם האמין בה', אך בשביל "לך לך... אל הארץ אשר אראך" - הליכה 'על עוור' אל יעד לא ידוע - צריך לעבור מאמונה לבטחון (על המושגים ראה באריכות **לב לדעת** מאמר "אמונה ובטחון").

ג משלי כה, יג.

ד לוח "היום יום" א' חשון.

ה ה**צ**דיק יכול לגאול את הני**צוץ** רק מכח מ**צ**וה שיתן לו ה' (בכולם העיצור העיקרי הוא **צ**). **ניצוץ** בגימטריא **לב צדיק**.

סוד המאה ב"לך לך"

"**לך לך**" שוה בגימטריא 100, וכתובים בזה שני פירושים:

לפי פירוש אחד[ו], ה־100 כאן רומז לאברהם — בגיל מאה תזכה להוליד בן־ממשיך, ובכך להנציח את עצמך. יצחק אבינו נולד לאברהם ושרה בנס, כאשר אברהם היה בגיל **ק** ושרה בגיל **צ**. לפי הרמז הידוע[ז], אלו ה־**צ** וה־**ק** של השם **יצחק**. ה־**י** של יצחק רומזת לעשרה נסיונות בהם התנסה אברהם אבינו וה־**ח** שלו רומזת לכך שיצחק הוא הראשון שנימול לשמונה ימים.

החיים האמיתיים של היהודי מתחילים מרגע קבלת השליחות שלו מאת ה'. באותו אופן, גם החיים של כל אחד מבני הזוג מתחילים באמת כשהם מתחתנים ויוצאים לשליחות המשותפת

זה פירוש אחד, שהתכל'ס של "**לך לך**" היא שתגיע לגיל מאה ותוליד בן, "כי ביצחק יקרא לך זרע"[ח] — "'ביצחק' ולא כל יצחק"[ט], אלא יעקב שיוצא מיצחק. כך נשלמים שלשת האבות — "אין קורין אבות אלא לשלשה, אברהם יצחק ויעקב"[י], סוד המרכבה, "האבות הן הן המרכבה[יא]" לגילוי סוד ה' בעולם, ה' 'רוכב' עליהם, מגיע ליעדו בזכות המרכבה שלו. מהו היעד? "דירה בתחתונים"[יב]. עד כאן פירוש אחד.

יש עוד פירוש[ו], אפילו יותר פשוט: בן כמה היה אברהם כשנאמר לו "לך לך"? כמו שכבר אמרנו, התורה כותבת בפירוש שהוא היה בן שבעים וחמש. כמה שנים הוא חי סה"כ? מאה שבעים וחמש[יג], גם כתוב בפירוש[יד]. כלומר, נשארו לו עוד "**לך לך**" שנים. ה' אומר לו — "לך לך", נשארו לך עוד מאה שנים לחיות, והם עיקר החיים שלך. כל אחד מקבל את הזמן הקצוב לשליחות שלו — "**ימים** [בגימטריא 100, '**לך לך**'] יוצרו ולו אחד ['**אחד** היה אברהם]' בהם"[טו]. "לך לך" אומר לכל אחד ואחד — יש לך עוד מאה שנים לחיות (כאשר "בן מאה כאילו מת וכו'"[טז], דהיינו בן מאה מקבלת השליחות), תנצל את הזמן!

"לך לך" ב"רצוא ושוב"

ב"לך לך" יש שני פירושים בחסידות[יז]:

היינו נקודת הצדיק הנעלמת ומכוסה בערלת הלב, אותה צריך לגאול, ואפשר לעשות זאת דווקא מכח הציווי - מצות ברית מילה שבסוף הפרשה (הרמוזה כבר בתחלת הפרשה, כשה' אומר לאברהם "ואגדלה שמך" ורומז לו שעתיד להיקרא מפי עליון אברהם, כמובא ברש"י, וכן רמוז באותיות המילוי של "לך לך", ל**מד** כ**ף** ל**מד** כ**ף**, העולות **אברהם**).

ברית בין הבתרים שבפרשה היתה בגיל 70 ומצות ברית המילה היתה בגיל 99 - יחד 169, **אחד** ("אחד היה אברהם") או **אהבה** (מדת אברהם) ברבוע (בחכמת החשבון 70 ברבוע, 4900, כמעט חצי מ־99 ברבוע, 9801, והיינו הרבוע הקרוב ביותר האפשרי להיות חצי מרבוע אחר - אי אפשר להגיע לחצי בדיוק, כי השרש של 2 הוא לא רציונאלי, כנודע).

ו בעל הטורים על בראשית יב, א.

ז במדבר רבה יח, כא.

ח בראשית כא, יב.

ט נדרים לא, א.

י ברכות טז, ב.

יא בראשית רבה מז, ח; שם פב, ז; זח"ג כח, ב.

יב תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

יג וכמה רמזים: **חמש שבעים** (עד כאן עולה 770, ב"פ, ממוצע, **שכינה**) **מאה** עולה 816, ח"פ **אמונה** (מדתו של אברהם, וכנודע ש־175 עולה **אמונה־חכמה**), **שפלות**, **עת רצון** וכו'. אם עושים סדרה מהמספרים הללו יש בסדרה 5 מספרים חיוביים - 5, 70, 100, 95, 55 - העולים סה"כ 325, ה"פ (ממוצע) **א־דני**, שאברהם אבינו היה הראשון שקרא לה' אדון (ברכות ז, ב (ע"פ בראשית טו, ח)), מתאים לכך שהוא חדש שה' הוא "אלהי הארץ" (כנ"ל). חמשת המספרים ברבוע פרטי עולים 26975, 83 פעמים 325 (סך כל השרשים), 415 (**מעשה**) פעמים **א־דני** (ממוצע השרשים, כנ"ל). במשולש פרטי עולים חמשת המספרים 13650, **י־ה** פעמים 910 (חצי 1820), 210 פעמים **א־דני**, ודוק.

יד שם כה, ז.

טו תהלים קלט, טז.

טז אבות פ"ה מכ"א.

יז ראה פלח הרמון בתחלת הפרשה. ראה באריכות גם אשא עיני מאמר "לך לך", לחיות עם הזמן פרשת לך לך ועוד.

לפי פירוש אחד "לך לך" היינו הליכה מלמטה למעלה, לך אל שרש הנשמה שלך ("לְךָ", אליך, אל שרשך).

שרש הנשמה של כל יהודי (בהיותו בן אברהם, המאמין הראשון) הוא בחינת "אין מזל לישראל"[יח]. כידוע, כתוב במדרש[יט] שכל האבות נקראו בשם ישראל — גם אברהם הוא ישראל וגם יצחק הוא ישראל. העליה לשרש ישראל בכלל והאבות בפרט — ובמיוחד שרשו של אברהם, בהיותו היהודי הראשון — אומרת להגיע לאין האלקי, שהוא השרש האמתי. יש את האין של היש ויש את האין האמתי[כ] — השרש האמתי הוא האין האמתי של ה', שבו "אין עוד מלבדו"[כא], לא רק האין של היש (שבו כבר משוער היש העתיד להיות).

> ה"רצוא ושוב" של "אתהלך" הוא "לפני הוי'", דהיינו לנכח פני ה'. ב"שוב" - לקיים את שליחותי למטה (כולל גם זמני נפילה וריחוק) - איני פונה עורף לה', ח"ו, אלא ממשיך לעמוד "לפני הוי'"

אבל יש פירוש הפוך בחסידות, ש"לך לך" היינו מלמעלה למטה, משרש הנשמה "אל הארץ אשר אראך". לפי הפירוש הראשון "הארץ אשר אראך" היא הארץ העליונה, אבל הפשט הוא הארץ התחתונה, ארץ ישראל, שהיא המקום "אשר הוי' אלהיך דרש אתה תמיד עיני הוי' אלהיך בה מרשית שנה ועד אחרית שנה"[כב]. "לך לך" אל המקום בו תוכל לגלות אלקות, שה' יהיה "אלהי הארץ" (לא רק "אלהי השמים")[כג], זה התכל'ס.

יש לחבר את שני הפירושים יחד, ואזי "לך לך" אומר "רצוא ושוב" — "רצוא" מלמטה למעלה ו"שוב" מלמעלה למטה, "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק"[כד].

"התהלך לפני"

בתחלת ספר המאמרים "אתהלך — לאזניא" מסביר אדמו"ר את הפסוק "אתהלך לפני הוי' בארצות החיים"[כה]. הוא מסביר שדווקא בארץ החיים — שהיא ארץ ישראל[כו] — אפשר להיות בבחינת "אתהלך לפני הוי'". מובנה של התהלכות זו ("אתהלך" לשון התפעל) היא הליכה הלוך וחזור, "רצוא ושוב" (וכמו שכתוב בסמוך ל"לך לך", "ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה"[כז], ומבואר[כח] ש"הלוך ונסוע" הוא הדרגה הגבוהה ביותר של "רצוא ושוב" — לא רק "שוב לאחור" או "שוב למקום"[כט], אלא "שוב לאחד"[ל], "כי אחד קראתיו"[לא], "אחד היה אברהם"[לב], וד"ל). ה"רצוא ושוב" של "אתהלך" הוא "לפני הוי'", דהיינו לנכח פני ה'. ב"שוב" — לקיים את שליחותי למטה (כולל גם זמני נפילה וריחוק)

יח בעש"ט עה"ת לך אות כו ע"פ שבת קנו, א.
יט בראשית רבה סג, ג.
כ ראה תו"ח בשלח קפו, ד ואילך; סה"מ תרנ"ט עמ' ס ואילך. ובכ"מ.
כא דברים ד, לה.
כב דברים יא, יב.
כג בראשית כד, ג.
כד יחזקאל א, יד.
כה תהלים קטז, ט.
כו מדרש זוטא רות פ"א; אותיות דרבי עקיבא נוסח א אות ט; ילקו"ש תהלים רמזים תתעד ו־תתפח.
כז בראשית יב, ט.
כח תו"א עג, ד. ובכ"מ.
כט שתי נוסחות בספר יצירה פ"א מ"ח. ראה הקדמת תקו"ז ז, א.
ל תניא פ"נ (ע"פ ספר יצירה הנ"ל ואחת הגרסאות בהקדמת תקו"ז הנ"ל). וראה **נפש בריאה** ח"ב פ"א (עמ' סד ואילך) ו**שיעורים בסוד ה' ליראיו** ח"א הקדמה פ"ה (עמ' קלג) ש"שוב לאחור" היינו חזרה־נסיגה לנקודת המוצא, "שוב למקום" היינו חזרה למקום נעלה ומדויק יותר מנקודת המוצא, בזכות ה"רצוא" ("רץ לבך") שקדם, ואילו "שוב לאחד" היינו חזרה שכל כולה עליה בקדש, מתוך הגילוי שאת אחד האמת ניתן לגלות דווקא למטה בארץ, ואכמ"ל.
לא ישעיה נא, ב.
לב יחזקאל לג, כד.

— איני פונה עורף לה', ח"ו, אלא ממשיך לעמוד "לפני הוי'".

אם כן, תחלת פרשת לך לך קשורה לסיום הפרשה, פרשת ברית המילה, בה כתוב "התהלך לפני והיה תמים"[לג]. יש "לך לך" מלמטה למעלה, ב"רצוא", ו"לך לך" מלמעלה למטה, ב"שוב", ושניהם יחד נקראים "התהלך לפני", כמו "אתהלך לפני הוי' בארצות החיים".

צריך להתמסר לשליחות ולהתרכז בה (מתוך אהבה עזה לאותה נשמה שבאים לקרב, לאותו ניצוץ שבאים להעלות), אבל כל הזמן להיות קשור למשלח — הקב"ה הוא המשלח, גם הרבי הוא המשלח (מכחו של הקב"ה, סוד "שליח עושה שליח"[לד]). גם כאשר הולכים מלמעלה למטה, אל השליחות, הפנים, הפנימיות, היא "לפני הוי'" (כאשר הפניה הכנה אל הזולת, מכל הלב, היא יחסית החיצוניות של השליח — החיצוניות היא הכלי, כידוע, והרי שרש הכלים גבוה משרש האורות[לה], מעלת "ואהבת לרעך כמוך"[לו] על "ואהבת את הוי' אלהיך"[לז], כנודע[לח]). כשעושים כך אפשר להצליח בעבודת הבירורים. מהי עבודת הבירורים? להצליח לקרב יהודים, וגם אינם־יהודים, חסידי אומות העולם. רק אז מתחילה עבודת הבירורים, "לך לך" (ונשלמת עם חלות השם אברהם, להיות "אב המון גוים"[לט]).

אברהם ושרה קרבו אנשים להאמין בה' אחד ולעבוד רק אותו, כמו שכתוב (מיד בתחלת פרשתנו) "את הנפש אשר עשו בחרן"[מ], אבל — כמו שכתוב בפירוש בחז"ל — זה עוד לא היה גיור כהלכה, שלכן הוא לא החזיק מעמד לאחר מות אברהם ושרה[מא]. "הנפש אשר עשו בחרן" הם "מתיהדים", כמו "רבים מעמי הארץ מתיהדים כי נפל פחד היהודים עליהם"[מב]. גם "הנפש" הזו היא משהו (התורה משבחת את אברהם ושרה בכך — "אברהם מגייר האנשים, שרה מגיירת הנשים"[מג]), אבל עוד לא התכל'ס, עדיין "אשר עשו בחרן", "מקום חרון אף של מקום בעולם"[מד].

עד כאן המשך לווארט ששמענו ושייך לפרשה — ווארט שגם מחבר את תחלת הפרשה עם סופה, "לך לך" עם "התהלך לפני והיה תמים"[מה], "נעוץ תחלתן בסופן"[מו].

לג בראשית יז, א.
לד קידושין מא, א.
לה בכ"מ בדא"ח. ראה לדוגמה סה"מ תרמ"ט עמ' רמג־ד; תרנ"ט עמ' ז ואילך.
לו ויקרא יט, יח.
לז דברים ו, ה.
לח לוח "היום יום" כ"ח ניסן.
לט בראשית יז, ה.
מ שם יב, ה.

מא רבינו בחיי בראשית כו, טו. ראה משך חכמה בראשית כא, לג; פדר"א פכ"ט.
מב אסתר ח, יז.
מג בראשית רבה פד, ד.
מד רש"י בראשית יא, לב.
מה וכמה רמזים עמוקים בחיבור הזה:
"לָךְ" (להיות 'מהלך' "בין העֹמדים") כנגד "התהלך" ו"לְךָ" כנגד "לפני". כאן בולט ההבדל וגם ההשלמה - לך לשרשך למעלה ולשליחות שלך למטה, ושהכל יהיה "לפני", מצד פנימיות שתי התנועות, "רצוא ושוב", כנ"ל. "**לך לך**" ו"**התהלך לפני**" עולה 730, ב"פ (ממוצע שני הלשונות) 365 (**שסה** מצוות לא תעשה, ימות שנת החמה, **יוסף הצדיק**, **יוסף־הדר**, **דוד** בהשראה), המשלים את **אברהם**, **רמח**, לשלמות של **תריג**. יש כאן סה"כ **יג** אותיות ("**אחד** היה אברהם", כנגד "לך לך", "הוי' **אחד**", כנגד "התהלך לפני"), בהן הראש־תוך־סוף אותיות **להי** (פנימיות שם א**להים**, בגימטריא **מה־אדם**) והשאר עולה 685 (מספר השראה ה־19, ה"פ 137). בכל תבה כאן יש **ל**, סה"כ **ד ל**מדין (120, חיי משה), סוד **דל** (**דל**ת רבתי של ק"ש). והנה, כשם שאותיות המילוי של "לך לך" (ל**מד** כ**ף** ל**מד** כ**ף**) עולות **אברהם**, שם העתיד שלו (כנ"ל הערה ה), כך, באופן פלאי, אותיות המילוי של "התהלך לפני" (ה**א** ת**יו** ה**א** ל**מד** כ**ף** ל**מד** פ**א** נ**ון** י**וד**) עולות **אברם**, שם העבר שלו ("אברם העברי", שבא מעבר הנהר), בסוד "אברם הוא אברהם" (דברי הימים־א א, כז). אמנם מאז שנקרא אברהם אסור לקרוא לו שוב בשמו הראשון, אברם (ברכות יג, א), "השכל הנעלם מכל רעיון" (פיוט "אל מסתתר" מתלמיד הרמ"ק. ראה תו"א לך לך יא, א), אך הסבה היא לא שיש בו גריעותא בעצם, אלא מפני ש"אברם אינו מוליד" (בראשית רבה מד, י), ושם זה עתיד לחזור בזמן התחיה, בו אין פריה ורביה (ברכות יז, א), וד"ל. תופעה זו אומרת שגם בהיותו אברם הוא אברהם וגם בהיותו אברהם הוא עדיין אברם (בהעלם שאין לגלות, העלם שאינו במציאות) - "אברם הוא אברהם"!
מו ספר יצירה פ"א מ"ז.

ניגון • 593

י"ט שבט תשפ"ה

השיעור מוקדש לזכות
ברוך צורי שי' **אליצור** לכבוד יום ההולדת - **ו' מרחשון**;
דביר שי' **בן יעקב** לכבוד יום ההולדת - **י"ב מרחשון**;
עפר זמיר שי' **בן יעקב** לכבוד יום ההולדת - **י' מרחשון**.

שיעור

הדרכה לחיי הנישואין

"שוין בקומתן"

קיצור מהלך השיעור

במוצאי שבת האחרונה, במלוה־מלכה והתוועדות שבע ברכות לנכד של הרב בחיק המשפחה המצומצמת, נמסר שיעור עמוק ויפהפה על העבודה המיוחדת לדורנו והביטוי המיוחד שלה בחיי הנישואין. עיקר השיעור עוסק ביעוד בו האיש והאשה יהיו "שוין בקומתן". בשיעור נפרש פרצוף של פירושים ל"שוין בקומתן", שמוציאים את ההבנה במושג הזה ממובנה המגושם והפשוט, ומציבים אתגר של מעבר מקשרים אנכיים־אנוכיים לקשרים מאוזנים המבוססים על האזנה מלאה לזולת - קשרים שהם המפתח היחידי לשמירה על האמונה בסוף הגלות ולמעבר לחיים של גאולה.

יסוד התיקון - "שוין בקומתן"

כתוב[א] שלעתיד לבוא, בימות המשיח — והרבי אומר[ב] שאנחנו כבר חיים בימות המשיח — החתן והכלה צריכים להיות "שוין בקומתן". בארבע הלשונות בשיר השירים, "אחֹתי רעיתי יונתי תמתי"[ג] — שהן ארבע מדרגות של עלית הכלה והקשר שלה עם החתן[ד] — זו המדרגה של "תמתי", בה "כתר אחד לשניהם"[א], רצון אחד משותף לשניהם. העיקר אצלם הוא השליחות, שיש ראש אחד ורצון אחד לעשות את השליחות — לכך קוראים "תמתי".

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שבע ברכות בלוך (ח"ב). מוצש"ק ג' חשון תשפ"ו - כפ"ח.

א ראה ע"ח של"ו פרקים א־ב; לקו"ת שה"ש מח, ב.

ב שיחת י"ט־כ' כסלו תשנ"ב.

ג שה"ש ה, ב.

ד לקוטי באורים לקונטרס ההתפעלות פ"ב אות לה; ברית הנישואין מאמר "אני ישנה ולבי ער"; יין משמח ח"ד ש"ג תורה "אחתי רעיתי יונתי תמתי".

הנושא קשור גם לפרשת השבוע שקראנו בשבת — פרשת נח. כתוב בחסידות[ה] שנח לא הופיע סתם, כ"איש צדיק תמים"[ו] המוצא חן בעיני ה', בדור המבול — דור שנגזר עליו השחתה מפני רוע מעשיו — כדי להציל את האנושות, אלא שהוא גם בא לתקן את החטא של דור המבול (לא על ידי תפלה לביטול הגזרה אלא על ידי עצם מציאותו כשונה מבני דורו). איך הוא תקן אותו? בסוד המתקלא, שכתוב בזהר, בספרא דצניעותא, "עד דלא הוה מתקלא לא הוו אשגחן אפין באפין"[ז] — לפני שהיה שווי משקל, שפירושו "שוין בקומתן", חתן וכלה שוין בקומתן, לא היו מסתכלים פנים בפנים. לכן היתה שבירת הכלים ו"ארעא אתבטלת",

ה בהבא לקמן ראה בעיקר עבודת הלוי נח ד"ה "אלה תולדות נח" (ולשם הכוונה באזכורים שלא נסמנו).

ו בראשית ו, ט.

ז זהר ח"ב קעו, ב (ספד"צ פ"א).

גילוי האלקות בעולם התבטל — "ארעא" היינו גילוי אלקות בעולם — והכל כי לא היו "אשגחן אפין באפין", לא היתה הסתכלות פנים בפנים. דור המבול היו בבחינת תהו והתיקון התחיל מ"ונח מצא חן בעיני הוי'"[ח].

מתהו לתיקון - ממאונך למאוזן

ההבדל בין תהו לתיקון שתהו הוא "זה תחת זה" ותיקון הוא "זה כנגד זה". כך כתוב[ט] לענין עמידת הספירות, אבל זה בעצם מצב התודעה בכל הדברים. כלומר, תהו הוא ראש אנכי ותיקון הוא ראש מאוזן[י]. זה כמו ההבדל בין אורך, שבשלשת הממדים אורך־רוחב־עומק הוא בעצם מלמעלה למטה, לרוחב, שהוא איזון (כמו אזנים, שנמצאות בקו רחוב ישר, ובהן חוש האיזון ושיווי המשקל[יא]). עומק הוא כבר חדירה פנימה ("ובדעת חדרים ימלאו"[יב]), הממד הבלתי נראה לעין.

אורך הוא בעצם קו, היורד ממעלה למטה. מה פירוש מתקלא? מאזניים, משקל. כתוב שיש קו המדה ויש משקל, כמו שיש גם בהלכה[יג] דבר שבא במספר, במדה, במשקל — כנגד חג"ת. יש הרבה מאד בכתבי האריז"ל על הענין[יד],

> "זה תחת זה" מיועד לשבירה. רק אם יש מצב שזה מול זה, זה כנגד זה, זה לנוכח זה - יש תיקון ומגיעים לחיים נצחיים

שגם מבואר אצלנו במ"א[טו]. עיקר עולם התיקון הוא משקל, שהוא גם שיקול דעת וגם מאזניים לשון איזון (שבחז"ל נקרא 'עיון'[טז], לשון עינים, "אשגחן אפין באפין"). איזון, מתקלא, הוא הסימן (ב־**ה** הידיעה) של עולם התיקון[יז]. תודעת דור המבול היתה בבחינת "זה תחת זה" (קטנות מוחין) — "זה תחת זה" מיועד לשבירה. רק אם יש מצב שזה מול זה, זה כנגד זה, זה לנוכח זה — יש תיקון ומגיעים לחיים נצחיים (שהם החיים המאוזנים, חיים של "[**ונח** מצא] **חן**", דהיינו סימטריה מאוזנת, "שוין בקומתן").

באיש ואשה, זהו הפירוש הכי פשוט של "אעשה לו עזר כנגדו"[יח]. חז"ל דורשים "זכה 'עזר', לא זכה 'כנגדו'"[יט], אבל מהו הפשט? — אעשה לו עזר שהוא כנגדו, שוה לו, לא תחתיו. האמת שגם הדרשה של חז"ל תלויה בפשט הזה. האשה לא יכולה להיות "כנגדו", להתנגד לבעלה ולתקן אותו כדרוש[כ], אם היא לא שוה לו בקומתה.

שוב, בחסידות כתוב שיש שני מצבים — או "זה תחת זה", עולם התהו, או "זה כנגד זה", זה מול־נכח זה[כא], עולם התיקון. עד שאדם

ח בראשית ו, ח.

ט ע"פ זהר ח"ג קכז, ב; ע"ח ש"ט פ"ג ואילך. ובכ"מ.

י וראה **לחיות במרחב אלוקי** פ"א (עמ' כז) - על יסוד דברי אדה"א ברית אמרי בינה - שבהתפתחות התודעה קודם נודעים לציר של מעלה־מטה (ממד האורך) ורק אחר כך לציר של ימין־שמאל (ממד הרוחב), ודוק.

יא **אזן** בגימטריא **חן**, שענינו סימטריא ושוין. כשעושים סדרה מאותיות **א־ז־ן** 13 האברים הראשונים עולים 11063, 13 פעמים (ממוצע) 851 (**חיה** פעמים **יחידה**, "**זה הדבר אשר צוה הוי**", "**בעתה אחישנה**" וכו').

יב משלי כד, ד.

יג בבא מציעא נו, ב; בבא בתרא צ, א. ובכ"מ.

יד לדוגמה ע"ח של"ג פ"א.

טו ראה גם בשיעור י"ד מנחם־אב (נדפס בגליון ראה) תשפ"ד.

טז ראה ב"ב פט, א. וראה שיעור ט' אייר תשפ"א פ"ד.

יז **מתקלא** נוטריקון **תקון מלא**.

יח בראשית ב, יח.

יט בראשית רבה יז, ג.

כ ראה הקדמת **שכינה ביניהם** הערה א.

כא ממוצע המילים **מול־נכח** הוא **כנגד**! וכמה התבוננויות בשלשת המושגים הנרדפים:
בתורה ה"נכח" העיקרי של איש ואשה (מתקלא) הוא "ויעתר יצחק להוי' לנכח אשתו" (בראשית כה, כא; ופרש רש"י "הרבה והפציר ב**תפלה**", העולה **יצחק־רבקה**). כל אחד התפלל ב'פנה' שלו (רש"י שם לפי יבמות סד, א), ואף על פי כן יש ב'נכח' משמעות של "אשגחן אפין באפין", "עיניך יונים" (שה"ש א, טו), "אחת היא יונתי תמתי" (שם ו, ט). במשכן - "שכינה ביניהם" (סוטה יז, א) - ה"נכח" העיקרי הוא "המנורה

מתחתן הוא תהו, רווקות היא תהו[כב]. תודעת הרווקות היא שיש אחד למעלה ואחד למטה. כמו שהיהודי הקדוש היה אומר[כג], אם יש נקודה אחת למעלה ואחת למטה — זהו סוף פסוק. אם יש שתי נקודות זו לצד זו, זו כנגד זו — זה קיצור של שם ה'[כד]. 'צווי יודין' (גם במובן של האות **י**, בפשט, וגם במובן של יהודי, כפי שהוא דרש, בהתאם להברה הפולנית בה 'יוד' נשמע כמו 'יִיד', יהודי) זה מעל זה — זהו סוף פסוק. 'צווי יודין', מתחיל מאיש ואשה בבית, זה כנגד זה, "עזר כנגדו"[כה], "שוין בקומתן" — זה שם ה'.

'צווי יודין', מתחיל מאיש ואשה בבית, זה כנגד זה, "עזר כנגדו", "שוין בקומתן" - זה שם ה'

שוויון וקרבה אמתית

עוד ווארט שכתוב בענין בחסידות:

מצב של "זה תחת זה", עם כל הקרבה — שתי נקודות סמוכות, אחת למעלה מהשניה — הוא מצב של ריחוק בעצם. עצם המצב בו אחד למעלה מהשני אומר שיש ריחוק קיומי ביניהם. הם יכולים להיות הכי קרובים בגשמיות, בחיצוניות, אבל הכי רחוקים בפנימיות. והוא בגלל העמידה של אחד למטה מהשני. לעומת זאת, עמידה של זה מול זה, אפילו בשני קצוות תבל, היא קירוב בעצם.

מה זה מזכיר היום במדע? מה שנקרא תופעה לא מקומית, שזירה קוואנטית, ששני חלקיקים בשני צדי היקום מרגישים אחד את השני בלי שום הפרש של זמן. שני החלקיקים הם כמו תאומים זהים[כו] — זו המדרגה של "'תמתי'

נכח השלחן" (שמות כו, לה), דרום ("מנורה בדרום") נכח צפון ("שלחן בצפון"), איש־אור־בני־חיי נכח אשה־מזוני, וד"ל (ויש לציין שבציווי מלאכת המשכן השלחן סמוך לארון הקדש, הרחם, לפני המנורה, הרומזת ל"נר דלוק על ראשו" של העובר, ודוק). ורמז: כאשר עושים סדרה מאותיות **נ־כ־ח** 13 האברים הראשונים בסדרה עולים 6188, **לד** פעמים **יעקב**, **כו** פעמים **רחל** - מה"נכח" של יצחק־רבקה נמשך ה"נכח" של יעקב־רחל, ודוק.

ה"מול" העיקרי בתורה הוא "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" (במדבר ח, ב), הכל במנורה גופא. "פני המנורה" היינו פנימיות המלכות, ה**אשה** (בגימטריא **המנורה**). שבעת הנרות היינו שבעה עינים של השגחה (זכריה ד, י). לפי זה יש לבאר ש"נכח" הוא יותר הסתכלות אפין באפין של תענוג, על דרך "לאסתכלא ביקרא דמלכא" (זהר ח"א קצט, א), ואילו "מול" הוא יותר הסתכלות של השגחה זה על זו וזו על זה.

יש בתנ"ך פעמיים "כנגדו" (שניהם בביטוי "עזר כנגדו" במעשה בראשית), אותיות **נגד־כו**, סוד "שויתי **הוי'** ל**נגדי** תמיד" (תהלים טז, ח) - דווקא על ידי המתקלא של "עזר כנגדו" עוזר האשה לאיש להגיע ל"שויתי", לשון שוין (קשר מובהק בין עינים, כנגד "שויתי", ל'עיון' של "שוין בקומתן", ודוק). ה־**כו** רומז גם ל־**כו** "מול" בתנ"ך - **י־ה** בתורה (שמות יח, יט; כו, ט; כח, כה; כח, לז; לד, ג; לט, יח; ויקרא ח, ט; במדבר ח, ב; ח, ג; דברים א, א; ב, יט; ג, כט; ד, מו; יא, ל; לד, ו) ו־**וה** בנביאים (יהושע ח, לג - פעמיים; ט, א; יח, יח; יט, מו; כב, יא; שמואל־א יד, ה - פעמיים; יז, ל; שמואל־ב יא, טו; ירמיה ט, כד). הפעם האחרונה היא לשון ברית מילה, "ופקדתי על כל מול בערלה", רמז למצות מילה שבסוף פרשתנו, "התהלך לפני והיה תמים", היינו להגיע לעמידה מול פני המנורה, השכינה הקדושה, בת הזוג.

בהכאת אותיות **נכח** עולה 8000, **מול** עולה 7200 ו־**יחד** עולה 15200 - סך הכל 200 (**עצם־קדמון** כו') פעמים **מול**!

כב ראה גם **עץ פרי** גיטין עמ' נה. ובכ"מ.

כג נפלאות היהודי (ורשה תר"צ) עמ' פה.

כד שתי **היו**דין שהן קיצור שם ה' רומזות ל־**י** בראש שם **הוי'** (ה־**י** של החתן־הז"א) ול־**י** בסוף שם א־ד־**ני** (ה־**י** של הכלה־המלכות) בשילוב־יחוד **י**אהדונה**י** (שילוב שם אדנות בשם הוי'), השילוב של יחודא עילאה דווקא, ברית שמעל לזמן ומקום (ראה תניא, שער היחוד והאמונה פ"ז), ודוק.

כה ממוצע כל אות ב"**עזר כנגדו**" הוא **אדם**, סוד "זכר ונקבה בראם... ויקרא את שמם אדם" (בראשית ה, ב), היינו שלמות בריאת־תיקון האדם בסוד המתקלא. ראשי וסופי התיבות "**עזר כנגדו**" הם המלה **ערכו** (לפי הסדר), לומר שהיא שוה לו - כערכו ממש. האותיות האמצעיות הן **זג**, לשון זוג - 'זוגיות' אמתית היא שוין, זוג "שוין בקומתן". דילוג האותיות הראשון בביטוי עולה 324 (**חי** ברבוע) והשני 36 (6 ברבוע, "**לו** [עזר כנגדו]"), יחס של 1:9, סוד עשר הספירות כאשר "העשירי יהיה קדש להוי'" (ויקרא כז, לב), סוד השכינה הקדושה שהיא "להוי'", לקוב"ה דוקא, וד"ל.

ועוד כמה רמזים: "עזר" במילוי (**עין זין ריש**, תוספת **נפש** - **צדיק יסוד עולם**, **יודע ספר**, **חסיד שמח**, **יהודי פשוט** - על **עזר**) עולה **אשתו**, "והאדם ידע את חוה **אשתו**" (בראשית ד, א). במספר קדמי, "**כנגדו**" עולה **רבקה** ו"**עזר**" עולה ז"פ **בלהה־זלפה** והכל עולה 1455, **י־ה** פעמים **מהיטבאל**, ודוק.

כו סוד נבואת משה רבינו ב"**זה**" (ספרי ריש מטות) - הוא תאום **זהה** של כלתו, "כלת משה" (ראה רש"י על במדבר ז, א), פנימיות השכינה הקדושה (שער מאמרי רשב"י פרשת בראשית).

תאומתי"[כז]. לא צריך שום קירוב־לכאורה חיצוני. בגלל היותם שוים באמת, מאוזנים, כמה שהם לא יהיו רחוקים בגשמיות — הם קרובים, ולא סתם קרובים אלא ממש ביחד. כך כתוב, שזה תחת זה היינו ריחוק בעצם ואילו זה מול זה, זה כנגד זה, היינו קירוב בעצם. יסוד גדול בחסידות.

השאיפה שלנו היא שכולנו נהיה זה מול זה[כח] — לא במנטליות של אורך, קו, אלא של רוחב, מתקלא. זהו גם הסבר לביטוי 'אורך הגלות' — המנטליות של הגלות היא אורך, "זה תחת זה", וממילא יש אריכות בגלות, יש ריחוק בין אחד לשני ("עם אחד [בעצם, אך בפועל] מפֻזר ומפֹרד בין העמים"[כט]). צריך להפוך את מנטליות זו למנטליות של רוחב, שכולם יהיו שוים וקרובים זה לזה באמת, "זה כנגד זה".

נאמר ווארט של הרוז'ינער[ל], בעל ההילולא של ג' חשון[לא]. כמו שהבעל שם טוב אמר שלפני ביאת משיח קליפת האפיקורסות מאד

זהו גם הסבר לביטוי 'אורך הגלות' - המנטליות של הגלות היא אורך, "זה תחת זה", וממילא יש אריכות בגלות, יש ריחוק בין אחד לשני

תגבר[לב], גם הוא אמר זאת, והוסיף שהעצה לזה היא רק פארבריינגנען, התוועדות, שחסידים ישבו ביחד. אפשר להסביר את הווארט שלו לפי הנ"ל: מהי התוועדות? פארבריינגנען אמתי הוא שכולנו שוים. לא זה תחת זה אלא זה כנגד זה — אחד יכול גם 'לתת' לשני, לבטש אותו (להיות "כנגדו" כשהוא צריך זכות), אבל הם שוים.

פירוש פנימי ל"שוין בקומתן"

יש מי שלומדים כתבי האריז"ל, רואים שיש שם הרבה שלבים שהמלכות־האשה גדלה, שומעים את הביטוי "שוין בקומתן" וחושבים שהכוונה בגשמיות — שקודם האשה קטנה, אז נעשית יותר גבוהה ויותר גבוהה עד שהיא נעשית שוה לאיש (ואחר כך גם גבוהה ממנו). זו הגשמה של הקבלה. האם רוצים שבגובה גשמי הם יהיו שוין בקומתן? זהו לא הפשט. כלומר, זהו סוג של פשט, אבל חיצוני, א גראבע־פשט (פשט גס־מגושם), פשט של הגשמה. גם לא כל כך יפה שהיא תגדל עד שתגיע לאותו גובה. מוצא חן שזוג תחת החופה יהיו בדיוק אותו גובה? אדרבא, יותר יפה שיש קצת הפרש[לג]. אין יפי בכך שהם יהיו שוים בגשמיות[לד].

מה הפירוש האמתי של "שוין בקומתן"? צריך להתבונן מה הפשט של המלה קומה. יש

כז שה"ש רבה ה, ג.

כח זה מול זה הוא סוד תיקון ברית המילה, כנ"ל הערה **שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת**. כאשר בברית המילה הופכים אברם־שרי לאברהם־שרה (כשה־**י** של שרי מתחלקת באופן 'שוויוני' בין שניהם). **זה מול זה** עולה 100, שלמות של **י** פעמים **י** (**יפי**). זה במילוי - **זין הא** - עולה **חכמה**, מוחין דאבא, מוחין ד"שוין בקומתן" המתחדשים כשאיש ואשה נישאים, כנודע (ראה ע"ח שמ"ז פ"ג). האיש והאשה שוים בחכמה שלהם, ה'מתנה' הראשונה לזוג בכוונת שבע הקפות הכלה את החתן בחופה - חכמת חיים בהקפה הראשונה, הקפת החסד־האהבה, כנודע (ראה **יין משמח** ח"ה ש"ב בתורה "שבע מתנות החופה"). **זה מול זה** במילוי (**מול** רומז ל**מילוי**, "**מלא** ברכת הוי"" לעומדים זה מול זה) - **זין הא מם וו למד זין הא** - עולה 312 (**חדש**, **יב** צירופי **הוי**, "**אינו** גוף [השוה] ולא כח בגוף", יוסף־ציון), וד"ל.

כט אסתר ג, ח.

ל זכרונם לברכה חשון עמ' עו.

לא חלקו הראשון של השיעור - שלא נדפס כאן - עסק בדמותו.

לב וראה משמיע שלום (סמילא) מילואים והוספות ד"ה "אכן" (הובא בבעש"ט השלם - פאר מקדושים תשע"ט - עמ' א'תרנט).

לג בפנימיות האיש משקף את כח הבלי־גבול שבעצמותו יתברך והאשה את כח הגבול שבעצמותו יתברך (היינו הכח שלה להגביל ובכך לכוון את האיש בחיים - ראה גם **יין משמח** ח"א ש"ג בתורה "נקבה תסובב גבר"). בשרש שני הכחות שוים ומאוחדים לגמרי (ראה גם **שערי אהבה ורצון** מאמר "פרצוף הדעת" הערה מג), אך למטה יש להרגיש את ההבדל הנראה לעין בין בלי־גבול, יחסית, לגבול.

לד וראה סנהדרין עא, א ש"בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות" משום שלא יתכן שאבא ואמא יהיו שוין בקול, מראה וקומה.

כמה סיפורי צדיקים עם גובה, כמו שהרבי ר' בונים מדד את תלמידיו[לה] ועוד[לו], אבל הגובה שם הוא רק סממן חיצוני. ודאי שהפירוש ב"שוין בקומתן" הוא לא שמודדים את הגובה שלהם בקופת חולים (דהיינו גובה של חולין). אז מה באמת הכוונה "שוין בקומתן"? נעשה עכשיו, כדרכנו, פרצוף של הסברים מה הפירוש הפנימי של קומה, של "שוין בקומתן", עם דגש על חיי הנישואין. נלך מלמטה למעלה:

מלכות: שוים בקימתם

פירוש ראשון של קומה הוא קימה — "ובשכבך ובקומך"[לז]. אצל בני זוג, אם הם שוין בקומתן־בקימתן, שניהם קמים בבקר מוקדם — קמים לעבודת ה' יתברך — והם שוים בקימתן. כתוב "אני ישנה ולבי ער"[לח], וצריך קימה — קימה מהשינה, קימה מהתרדמה ("תרדמת הזמן"[לט]). חוה נבראה מתוך תרדמה[מ]. אדם וחוה קמו מהתרדמה יחד, הכירו אחד את השני מתוך קימה יחד, "שוין בקימתן". זהו פירוש אחד של קומתן, שקמים לעבודת ה' — כמו השמש שהיה מכריז ברחובות 'קומו, עורו לעבודת ה' יתברך'. לשניהם יש את הרגש המשותף של לקום (מהשינה, השקיעה בהבלי עולם הזה) לעבודת ה'.

הפירוש הזה שייך למלכות, לכך שצריך "לאקמא שכינתא מעפרא"[מא].

> 7 הוא הנקודה האמצעית של 13, סוד "דרכו של איש לחזר אחר אשה", סוד ה**מחוגה, חגיגת** הנישואין, אך לעתיד נזכה לאתהפכא, "אחליפו דוכתייהו", גילוי העצם, כאשר "נקבה תסובב גבר"

יסוד: שוים בקיומם

קראנו השבת בתורה על ברית הקשת[מב]. ברית הקשת גם קשורה לנישואין — קשת כמו קשר, התקשרות. בקבלה הקשת היא ספירת היסוד[מג] — היסוד (היורה חצים, כידוע מרבי אברהם אבולעפיא — **כח היוצר** צירוף אותיות **יורה כחץ**) שמחבר את החתן והכלה. בפרשת הקשת כתובה המלה "ברית" שבע פעמים, ובשבת הבאה נקרא את פרשת ברית המילה, בה חוזרת המלה "ברית" שלש עשרה פעמים ("גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות"[מה] — 7 ו־13 הם זוג, ה־7 נקבי וה־13 זכרי[מו] (7 הוא הנקודה האמצעית של 13, סוד "דרכו של איש לחזר אחר אשה"[מז], סוד המחוגה, חגיגת הנישואין, אך לעתיד נזכה לאתהפכא, "אחליפו דוכתייהו"[מח], גילוי העצם[מט], כאשר "נקבה תסובב גבר"[נ], וד"ל). ברית היא, כמובן, הכח של ספירת היסוד — הכח של כריתת ברית הנישואין בין חתן וכלה.

מה התרגום של "ברית" בכל מקום? "קיים". ברית היא קיום, כמו "דוד מלך ישראל חי וקים"[נא]. בספירת היסוד נפרש ש"שוים בקומתן" היינו שוים בקיומם — שניהם קיימים, יש להם

לה ראה בהקדמת שער האמונה (ראדזין).
לו ראה אוצר ישראל מערכת רבי אלימלך מליז'נסק אות לט ובשיעור לילדים כ"ג אדר תשס"ז.
לז דברים ו, ז; יא, ט.
לח שה"ש ה, ב.
לט ראה הקדמת דרך עץ חיים לרמח"ל, ובלשון זו באור המאיר דרוש לר"ה. ועוד.
מ בראשית ב, כא.
מא הקדמת ע"ח ע"פ לשון הזהר.
מב בראשית ט, יג־טז.
מג אמרי שפר ח"ג.
מד ע"פ נדה מג, א.
מה נדרים פ"ג מי"א. עוד על היחס בין שלש בריתות התורה, שבע בריתות הקשר ושלש עשרה בריתות המילה ראה שערי אהבה ורצון מאמר "סוד השבע והשלש עשרה" באור ג.
מו ראה שערי אהבה ורצון מאמר "סוד השבע והשלש־עשרה".
מז ע"פ קדושין ב, ב.
מח ראה זהר ח"א פז, א.
מט ראה ד"ה "פדה בשלום" תשכ"ז.
נ ירמיה לא, כא.
נא ר"ה כה, א.

קיום. איך מסבירים בחסידות מהו קיום?

בחז"ל "קיימא" וקיום הם הרבה פעמים תרגום של שבועה. כריתת ברית היא מעין שבועה. כמו שאומרים 'הרבי הבטיח — הרבי יקיים', הרבי הבטיח בנצח והוד והרבי יקיים ביסוד[נב]. המבטיח הוא נו"ה, "בטָחות חכמה"[נג], והקיום הוא ביסוד. כמו "ושמי הוי' לא נודעתי להם"[נד] — "לא נכרתי להם במדת אמתית שלי, שעליה נקרא שמי הוי' נאמן לאמת דברי שהרי הבטחתים ולא קיימתי"[נה]. הבטחה בנו"ה וקיום ביסוד, שפנימיותו אמת (במובן של הגשמה בפועל)[נו].

לפי זה נפרש "שוין בקומתן" — ששוים בקיום שלהם. העיקר הוא ההבטחה תחת החופה, שכל אחד מבטיח נאמנות ואהבה לשני, והקיום ביסוד. בכח הקיום שלהם, כח כריתת הברית, הם שוים — בדיוק אותו דבר. הם שוים בקיומם, וממילא זהו גם עצם הקיום של כל אחד, כמו "דוד מלך ישראל חי וקים" — קים לנצח, חיים נצחיים. כשהם שוים בקיום יש מצב של מתקלא, תיקון של הפך החיים. הפך החיים הוא ענין שבירת הכלים, "זה תחת זה", אבל כשמגיעים למצב של "זה כנגד זה" אין יותר מיתה (סוד 'שזירה קוואנטית', כנ"ל, בה אין זמן ואין מקום, וממילא אין מיתה, אין אנטרופיה) — רק "חי וקים". בפירושים שלנו זהו ה"צדיק חי עלמין"[נז].

העיקר הוא ההבטחה תחת החופה, שכל אחד מבטיח נאמנות ואהבה לשני, והקיום ביסוד. בכח הקיום שלהם, כח כריתת הברית, הם שוים - בדיוק אותו דבר

נו"ה: שוים ביקומם

נצח והוד הם זוג, "תרין פלגי גופא"[נח], והרבה פעמים הם נחשבים לספירה אחת, בסוד "ורגליהם רגל ישרה"[נט]. איך מפרשים בהם מהי הקומה?

בפרשה שקראנו השבת, פרשת נח, יש מלה המופיעה פעמיים (ורק עוד פעם אחת בתורה) — "יקום"[ס]. זו מלה מאד נפוצה היום, שגם הזכרנו קודם כשאמרנו שיכולים להיות שני חלקיקים בשני צדי היקום ש'משדרים' — לא סתם בשידור ישיר אלא — אוטומטית יחד. חז"ל מפרשים[סא] — על פי הפעם הנוספת של מלה זו בתורה, "ואת כל היקום אשר ברגליהם"[סב] — שיקום היינו ממונו של אדם שמעמיד אותו על הרגלים (כפירוש רש"י שם). נכסיו של אדם הם היקום שלו, כח ההעמדה שלו, הרגלים שלו, נצח והוד.

היקום של פרשת נח (היקום המקורי בתורה, הכפול בפרשה) הוא היקום הגדול, היקום של הקב"ה — לבורא עולם יש גם יקום. אכן, על ה' — הדוד בשיר השירים — כתוב "שוקיו עמודי שש"[סג]. חז"ל דורשים[סד] שזהו העולם, שהקב"ה השתוקק לבוראו ("שוקיו") והוא נברא בששה ימים ("עמודי שש"). הרגלים־השוקים שלו הם בעצם כל העולם כולו, זהו היקום שלו, ה'מעמיד' אותו כביכול. מה פירוש להעמיד אותו? להשלים את התשוקה־התאוה שלו, שתהיה לו "דירה בתחתונים"[סה].

בכל אופן, צריך שיהיה לכם, הזוג הצעיר,

נב ראה גם שיעור ו' ניסן תש"פ. ובכ"מ.
נג איוב לח, לו.
נד שמות ו, ג.
נה רש"י שם.
נו ראה סוד ה' ליראיו ש"א פי"ב (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג שם).
נז זהר ח"א ד, ב; רנב, ב; ח"ג רכח, ב ובכ"מ.
נח זהר ח"ג רלו, א (ברע"מ); ע"ח שכ"ז פ"א.
נט יחזקאל א, ז.
ס בראשית ז, ד; ז, כג.
סא ילקו"ש דברים תתנו.
סב דברים יא, ו.
סג שה"ש ה, טו.
סד במדבר רבה י', א.
סה תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

הרבה נכסים, ושהכל יהיה חצי־חצי, "לא יבריחו ולא יעלימו זה מזה", כמו שכתוב בשטר התנאים[סו]. לא סתם חצי־חצי, אלא שותפות מלאה[סז]. אחד מרמזי **תשפ"ו** הוא השם הקדוש **השתפא** — שם **צבאות** באתב"ש[סח] — שם של שיתוף. זו שנה של הרבה יקום, הרבה העמדה על הרגלים. רק צריך לזכור לכוון את השם הזה, **השתפא**, שוה **תשפ"ו**. **תשפ"ו אותיות שותף**. שנה שצריך לקחת שותף, והשותף הכי טוב זה הקב"ה. הרבי הוא שותף טוב. בפרט, האיש והאשה הם שותפים טובים (כאשר "איהו בנצח ואיהי בהוד"[סט]) — "מצא אשה מצא טוב"[ע]. אם לוקחים את השותף הטוב — יש הרבה כסף (כביטוי העממי, 'כסף טוב'[עא]). בכל אופן, זהו פירוש של "היקום אשר ברגליהם"[עב] (רגלים הן נצח והוד, "תרין שוקין"[עג], כמובן).

תשפ"ו אותיות שותף. שנה שצריך לקחת שותף, והשותף הכי טוב זה הקב"ה. הרבי הוא שותף טוב. בפרט, האיש והאשה הם שותפים טובים - "מצא אשה מצא טוב"

תפארת: שוים בקומה זקופה

תפארת נקראת שיעור קומה[עד]. בקבלה יש את המושג "שיעור קומה של יוצר בראשית", מושג רוחני שנלמד מהפסוק "גדול אדונינו ורב כח"[עה] — כמה "גדול אדונינו"? כמנין "**ורב כח**", **רלו** אלפי רבבות פרסאות, כמו שכתוב במדרש שיעור קומה. אבל מהי בפשטות קומה בחז"ל? יש קימה, קיום ויקום ועכשיו מדברים על קומה, כפשט "שוין בקומתן". מתי משתמשים במלה הזו? במיוחד בביטוי "קומה זקופה".

כתוב[עו] שתפארת — עיקר שיעור קומה של פרצוף ז"א, האדם העליון — היא מצב בנפש של קומה זקופה למעליותא. יש גם קומה זקופה לגריעותא, ראש למעלה, גאוה. אבל ה' רוצה שאנחנו, עם ישראל, נלך עם קומה זקופה. אם אתה רווק, בחור, ואתה הולך ברחוב עם קומה זקופה — גם עם מה שקוראים גאוות יחידה, שאני חב"דניק — זה לא כל כך... אומר דרשני. אבל אם אתה כבר נשוי, ושניכם בבחינת "תמתי" — שלשניכם יש ראש של מסירות לשליחות שלכם, וממילא השותפות גם פועלת אצל כל אחד בטול, לא גאוה — אז יש קומה זקופה בקדושה. זהו משהו גדול, שהחתונה והנישואין בקדושה נותנים לבני הזוג יחד קומה זקופה לקיים "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"[עז], "בריש גלי"[עח]. כידוע[עט], "היד הגדלה"[פ] היא החסד, יד ימין, "היד החזקה"[פא] היא הגבורה, יד שמאל, ו"יד רמה" היא התפארת (שעולה עד

סו בביאור נוסח זה ראה גם **מעין גנים** ח"א מאמר "כיונים אל אַרְבּתיהם" (וש"נ).

סז בשבע ברכות הבא (אור ל"ו חשון) כבר נתבאר שהכל שייך לאשה - "איהי בהוד" וכל ה**הון** שייך ל**הוד**, כנודע (ראה גם שיעור כ"ג ניסן תשע"ח, ובכ"ד) - עיי"ש.

סח זהר ח"ב רסא, ב.

סט ע"פ תקו"ז תקון יג (כח, ב־כט, א). וראה ע"ח שער הכללים פ"א; ע"ח של"ו פ"ח; שעה"כ שער חנוכה דרוש א; מבו"ש שער ג ח"א פ"ב.

ע משלי יח, כב.

עא הכל 'לבן', כגוון הכסף הטוב, כמו הכסף שעשה יעקב אצל לבן, בזכות נשותיו בנות לבן (לעומת זאת, יש בשוק ההון - השוק השמאלי, ההוד, כנ"ל הערה סז - "ריגלא דתרמודאי", רגל דלעומת זה, כסף 'שחור', שיש לקיים בו "עד שתכלה רגל מן השוק"), וד"ל.

עב דברים יא, ו.

עג הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

עד ראה קהלת יעקב ערך 'קומה'.

עה תהלים קמז, ה.

עו ראה שיעור כ' שבט תשע"ג פ"ד.

עז שמות יד, ח.

עח תרגום הפסוק (והוראת הרבי מליובאוויטש לנו, לפעול "בריש גלי"!).

עט ראה אמונה ומודעות מאמר "כח האמונה" פ"ב (עמ' צ); שיעורים בסוד ה' ח"ב עמ' קה ו־קט.

פ שמות יד, לא.

פא דברים לד, יב.

לכתר[פב]) — הקומה זקופה של הקדושה. כשבני זוג מתחתנים והם "שוין בקומתן" יש להם קומה זקופה משותפת. איך אומרים את זה בפשטות? שיש להם הנהגה של תוקף, תוקף דקדושה. לא צריך להיות נעבעך, השליחות לא צריכה להיות נעבעך. חייבים להיות תקיף, אבל תקיף בדרכי נעם. הדוגמה הכי טובה היא הרבי עצמו, שיא של דרכי הנעם, ענוה ובטול, אבל תקיף[פג], הכל מתוך קומה זקופה.

זהו הפירוש של התפארת.

כעת נעבור לדברים קצת יותר עדינים:

לא צריך להיות נעבעך, השליחות לא צריכה להיות נעבעך. חייבים להיות תקיף, אבל תקיף בדרכי נעם

חכמה וחו"ג: שוים בעמידה קמיה

בארמית השרש קם הוא גם מלשון קמיה, כמו "כולא קמיה כלא חשיב"[פד], "כעבדא קמיה מאריה"[פה]. מה פירוש "קמיה"? לפני. אם אני עומד לפני ה' — אני צריך להרגיש את עצמי "כולא קמיה כלא חשיב". אם אני עומד לפני האדון שלי — האדון האמתי שלי הוא ה' לבדו, אך יתכן שיש לי גם אדון בשר ודם ('בוס' או מפקד שמעלי) — צריך להיות "כעבדא קמיה מריה".

לפי הפירוש הזה, "שוין בקומתן" היינו שלשניהם יש אותה הרגשה של "קמיה". שני בני הזוג, החתן והכלה, עומדים יחד "קמיה" האדון, שוין ב'קמיה' שלהם. אם אתם שלוחים של הרבי, אתם קמיה הרבי — מציירים כל הזמן את המשלח ופועלים מכחו ("שלוחו של אדם כמוהו ממש"[פו]). השליח הולך מכח המשלח, וצריך כל הזמן לצייר אותו — כך מנהג חסידים[פז]. כמובן, ה"קמיה" העיקרי הוא קמיה קודשא בריך הוא, מתוך תחושה ש"כולא קמיה כלא חשיב". לכאורה "כלא חשיב" לא טוב לשליחות, כי אם אתה 'גארנישט מיט נישט' אתה לא יכול לקום בבקר ולהתמסר לשליחות שלך בבחינת "יצא אדם לפעלו"[פח] (יש כאן אדם המרגיש את מציאות עצמו, כ"אנן פעלי דיממא אנן"[פט], עלי להרבות־לפעול אור בעולם[צ]), הרי אתה אפס.

איפה כן טוב להרגיש ככה? בספירת החכמה שבנפש, הבטול, האין, שהיא ה"נקודה דנעיץ"[צא] בכל שאר הדרגות. צריך להיות בהחלט מקום שכל מה שאתה עושה הוא גם בתחושה שאתה לא עושה כלום — מסייע שאין בו ממש[צב] — ובעצם אתה לא כלום, כי הכל "קמיה כלא חשיב", "אין עוד מלבדו"[צג], הוא לבדו הוא ואין זולתו. השוין בקמיה שלהם, בדרגת "כולה קמיה כלא חשיב", הוא בחכמה (אכן, אליבא דאמת, **חכמה, כח־מה**[צד], היא "תקיפות [כח] הבטול [מה]"[צה], ודווקא הבטול נותן את התוקף של הקומה הזקופה בקדושה, בסוד "מה שמו [בחכמה] ומה שם בנו [בתפארת]"[צו], וד"ל).

אבל יש עוד קמיה — "כעבדא קמיה מריה". כאשר אני עובד את ה' כמו עבד לפני רבו, עושה את שליחות הרבי, עלי לעשות אותה עם רגש — כי זו עבודה (כולל "עבודה שבלב"[צז]) וכתוב "לית

פב לקו"ת חקת נט, ב. וראה מעין גנים ח"ב עמ' קעט־כפ.

פג בדוגמת "תקיפי ארץ ישראל" שהיו ענוים מ"חסידי בבל" (תענית כג, ב; מגלה כח, ב; חולין קכב, א).

פד ע"פ זהר ח"א יא, ב.

פה שבת י, א.

פו ראה קו"א לשו"ע או"ח רסג; לקו"ת ויקרא א, ג ובמ"מ שם.

פז ראה שיחת ש"פ ראה תשמ"ו.

פח תהלים קד, כג.

פט עירובין סה, א.

צ לוח "היום יום" כ"ט טבת.

צא זהר ח"א ג, ב.

צב כש"ט (קה"ת) אות קצג־ב.

צג דברים ד, לה.

צד זהר ח"ג כח, א; לד, א; רלה, ב; זהר חדש לד, א; הקדמת תקו"ז ד, א. ובכ"מ.

צה ד"ה "פתח אליהו" תש"ב פ"ב (סה"מ תש"ב עמ' 80). ובכ"מ.

צו משלי ל, ד.

צז תענית ב, א.

פולחנא כפולחנא דרחימותא"[צח]. כתוב בתניא[צט] שסתם עבודת ה' היא יראה (הגם שמצות העבודה ומצות הירא הן שתי מצות, אך קרבה גדולה ביניהן), אבל עבודת בן — שגם יכול להיות עבד, צריך להיות בן שנעשה עבד[ק] — היא כבר "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא". אז בחסד וגבורה, אהבה ויראה, יש עמידה קמיה ביראה ועמידה קמיה באהבה. בשתי המדות הללו יש 'יש' — יש מי שמרגיש, יש מי שירא ויש מי שאוהב[קא] — ורק בחכמה אין את אותה תחושה של יש.

אם כן, אמרנו שיש שלש שתים־שלש בחינות של "קמיה", שהאיש והאשה שוים בהרגשת ה"קמיה" שלהם.

בינה וכתר: שוים בקוממיות

מה חסר לנו? רק בינה ודעת. צריך גם לרמוז לכתר. אמנם אמרנו שהתפארת, עם הקומה הזקופה, עולה עד לכתר — "יד רמה", "ריש גלי" — אבל צריך לומר עוד משהו. נתחיל מהבינה:

כתוב "ואולך אתכם קוממיות"[קב] — מלה מובהקת בתורה של קומה. מה היא קוממיות? אונקלוס מתרגם לשון חירות, כמו "זמן חרותנו" בפסח. אם כן, יש פירוש שקומה היא ההפך מעבדות — "מעבדות לחרות". אמרנו שעבדות היא יראה ואהבה[קג], חסד וגבורה, אבל בינה,

זהו משהו מאד עמוק ביחס בין איש ואשה. מצד אחד, כל אחד צריך להרגיש את עצמו מחויב, שיש כאן עבדות. יחד עם זה, כל אחד צריך להרגיש את עצמו הכי בן חורין בעולם, הכי חופשי בעולם. אין לו שום התחייבות לשום דבר

האמא של שניהם, היא "עלמא דחירו"[קד], אנחנו משוחררים מכל עבדות (זרה — "עבדי הם ולא עבדים לעבדים"[קה]).

איך התחושה הזו מופיעה באמת בין בני זוג? מצד אחד, צריכה להיות הרגשה של עבדות — כל אחד הוא עבד של השני, צריך למלא את הרצון של השני[קו] (שהוא המלך עבורו[קז]). אבל גם צריך להיות — בנשיאת הפכים — הרגשה שכל אחד משוחרר. זהו משהו מאד עמוק ביחס בין איש ואשה. מצד אחד, כל אחד צריך להרגיש את עצמו מחויב, שיש כאן עבדות. יחד עם זה, כל אחד צריך להרגיש את עצמו הכי בן חורין בעולם, הכי חופשי בעולם[קח]. אין לו שום התחייבות לשום דבר (רק לקיים את רצון ה' כנ"ל, דהיינו ה"חירו" האמיתי). השחרור הוא מקור השעבוד של הקדושה (אמא, שמחת השחרור, היא "אם הבנים"[קט], עבודה בדחירו ורחימו). זו ממש נשיאת הפכים. צריכים להיות שוים בקוממיותם, שכל אחד הולך קוממיות, שכל אחד משוחרר, שחרור מלא ואמתי.

שרש הקוממיות הוא בכתר, "אהיה אשר אהיה"[קי], קוצו של י. בבינה עדיין "מינה דינין

צח זהר ח"ג רסז, א.
צט פמ"א.
ק המשך תרס"ו מאמר מו. ובכ"מ.
קא ע"פ תניא פל"ה.
קב ויקרא כו, יג.
קג כפי שמוצאים בעבד האומר "אהבתי את אדני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי" (שמות כא, ה).
קד זהר ח"ב קפו, א.
קה בבא מציעא י, א.
קו ראה גם רמב"ם הלכות אישות פט"ו ה"כ.
קז כפי שנהוג לומר בדרך צחות שה"חתן דומה למלך" (פדר"א פט"ז) והכלה נקראת מלכה (ד"ה "לכה דודי" תרפ"ט) כל זמן שכל אחד מהם מכבד את השני כמלך (ראה גם **יין משמח** ח"ה ש"ד בתורה "חתן דומה למלך והכלה למלכה" ועוד).
קח ראה גם **אני לדודי ודודי לי** מאמר "אבינו מלכנו דודנו" פ"ב בענין החופש בקשר הנישואין.
קט תהלים קיג, ט.
קי שמות ג, יד.

מתערין"[קיא], יש הגבלות, אבל בשרש האמתי, בכתה, אין שום הגבלה, וממילא השחרור 'בטהרתו'[קיב].

דעת: שוים ב"קים לי"

נשאר הדבר הכי עדין, הדעת, שהוא הלימוד הכי עמוק במה איש ואשה צריכים להיות "שוין בקומתן":

יש עוד מלה נפוצה בארמית משרש קם — קים לי, קים להו לרבנן[קיג]. כמעט כל חזקה, אומדנא דרבנן — הלכה למעשה, שיכולה להיות מדאורייתא — נקראת "קים לי". מה פירוש "קים לי"? דבר שאני יודע, שהוא יודע, שהם יודעים. זו אומדנא, אבל אומדנא כל כך חזקה וודאית שלפיה קובעים את ההלכה למעשה, גם הלכה דאורייתא. אמרנו שבקומה של התפארת יש כבר תוקף, אבל יש "תקיפי דארץ ישראל"[פג], שדעת תורה שלהם בתוקף גדול, וקים להו שכך וכך — הם יודעים בתוקף גדול (תוקף של "עם קשה עדף"[קיד], בעקשנות דקדושה הנמשכת ממח הדעת, מח האחור[קטו], והיא שתביא משיח[קטז]). אם מדובר בחזקה, בדרך כלל "קים לי" הוא שאני יודע שטבע האדם כך וכך. כלומר, אני פסיכולוג הכי מומחה, שיכול לומר בודאות שטבע האדם הוא כך — "קים לי".

אחרי המפלה בעי יהושע נופל על פניו בתפלה וה' אומר לו "קֻם לָךְ"[קיז]. רש"י שם מפרש שלשה פירושים: "'קם לך' כתיב, עמד לך מה שהתפללת לפני והזכרת. דבר אחר: עמדת לך במחנה ולא יצאת עמהם, ואני אמרתי 'אשר יוציאם ואשר יביאם', 'כי אתה תביא את בני ישראל', 'ואנכי אהיה עמך', 'כי הוא יעבור לפני העם הזה והוא ינחיל אותם', אם תלך אתה לפניהם יצליחו, ואם לאו לא יצליחו. דבר אחר: קום לך, בשבילך זאת להם, לא אמרתי לך להקדיש שלל העיר". הפירוש הראשון הוא לשון קיום (פירוש היסוד) — התפלה התקבלה ותתקיים; הפירוש השני אומר שיהושע פגם ברגליו (נו"ה), שעמד ולא הלך — מי שהוא בעל יקום (פירוש הנצח וההוד) צריך לסייר בו ולטפל בכל מה שצריך טיפול; הפירוש השלישי, העיקרי עבורנו, הוא שיהושע טעה בהערכתו את העם — טעה ב"קים לי" שלו, בתוקף דעתו — וחשב שהעם יכול להחרים את רכוש העי.

> יש "תקיפי דארץ ישראל", שדעת תורה שלהם בתוקף גדול, וקים להו שכך וכך - הם יודעים בתוקף גדול (תוקף של "עם קשה ערף", בעקשנות דקדושה הנמשכת ממח הדעת, מח האחור, והיא שתביא משיח)

כשהולכים לקרב אנשים צריך לאמוד את הצבור שלך. אתה חייב ציבור — אי אפשר להיות שליח סגור בתוך הבית. צריך יחס. היחס בנוי כמובן על אהבת ישראל, שאתה אוהב את כולם ורוצה לקרב את כולם, אבל בשביל לקרב מישהו צריך 'לקום'־'לעמוד' עליו, צריך איזה חוש מי עומד לפניך, מה חסר לו, מה הוא צריך. צריך "קים לי" במהות הזולת. ה"קים לי", במהות הזולת צריך להיות שוה אצל שני בני הזוג, השותפים בשליחות. כנראה השויון הזה מתחיל מכך שכל אחד יכול לומר "קים לי" במהות בן הזוג שלו. כלומר, שהוא יודע טוב־טוב לעמוד על טבעו ולהכיר אותו (את כוחותיו החיוביים וגם את חולשותיו).

קיא ראה זהר ח"א קנא, א; ע"ח שי"ג (אריך אנפין) פ"ח; שם שי"ד (או"א) פ"ב.

קיב על הופעת כל מדה בטהרתה ראה שיעור שבת תשובה תש"פ (נדפס בגליון האזינו־יוה"כ תשפ"א).

קיג בכורות נד, ב. ובריבוי מקומות.

קיד שמות לד, ט (ובכ"ד).

קטו ראה ע"ח שכ"ה פ"א (מ"ב). ובכ"מ.

קטז ראה שיחת כ"ח ניסן תשנ"א.

קיז יהושע ז, י.

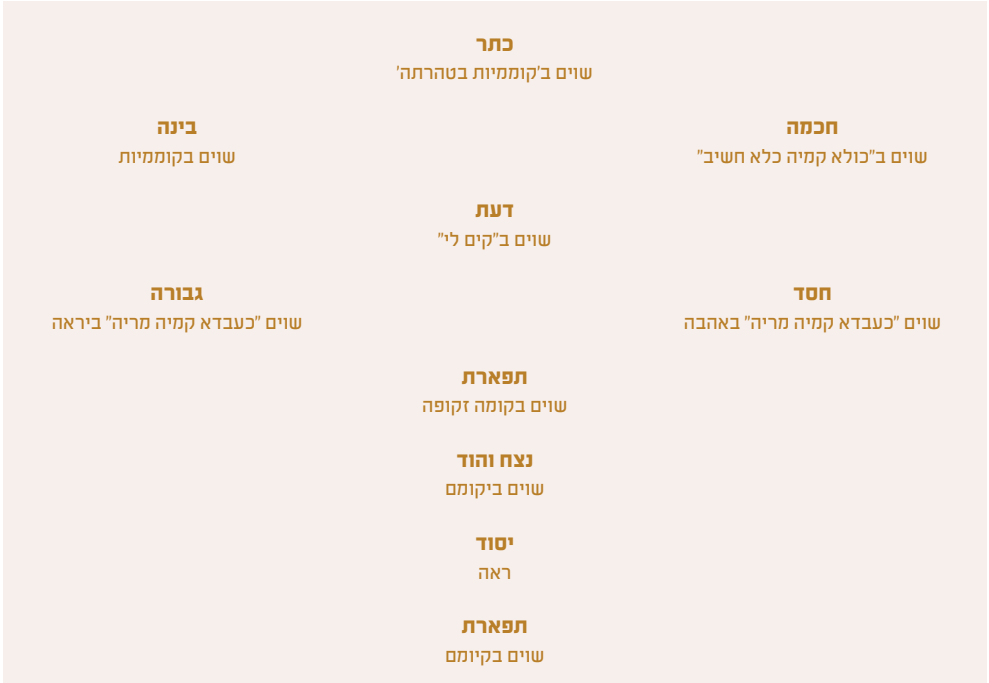
פנימיות הדעת נקראת הכרה[קיח], והכרה היא לשון נישואין בחז"ל[קיט]. צריך להכיר טוב־טוב, עד שיהיה "קים לי" לגמרי במהות בן־בת הזוג שלי, ואז ביחד יהיה חוש משותף לאמוד נכון את המציאות החיצונית, את תכלית כוונת ההשגחה הפרטית בכל מפגש עם אנשים שה' מזמן לי־לנו. עם כל התוקף של קים לי אין זה שולל את הצורך של כל אחד להתייעץ עם השני, כי כל אחד קים ליה שיש לסמוך על דעת השני. אני שואל את אשתי 'מה את חושבת?' לגבי מצב מסוים, שאלה מעשית, ומה ש'קים לה' בעצם הופך להיות ה'קים לי' שלי. ככה צריך להיות כל הזמן "שוין בקומתן", שוין באומדנא של המציאות, אותו "קים לי". אם יש שני "קים לי" שונים ונוגדים — זהו מצב ביש, מצב מסוכן שיכול להתפוצץ. לכן צריך להגיע למצב של שוין ב"קים לי" של כל אחד.

סיכום

שוב, הכל מתחיל מאהבה, אחוה שלום ורעות בין בני הזוג, שהכל יחד, הכל מאוזן, לא אנכי. המלה אנכי היא מלה של היום, אבל מקורה בתנ"ך — במושג "אנך"[קכ]. אנך הוא קו המדה. אֲנָכִי הוא אנֹכי, לשון אנוכיות, שאחד למעלה מהשני — וזה המפתח הודאי לשבירת הכלים. לכן הכל צריך להיות מאוזן. מה פירוש מאוזן? מלשון האזנה — להאזין לכל אחד. רק עם האזנה טובה יכול להיות שוין בקומתן עם כל הפירושים האלה:

זה עיקר מה שרצינו לומר לכבוד החתן והכלה, לחיים לחיים! שיהיה בנין עדי עד!

קיח תו"א משפטים עה, ג; לקו"ת ואתחנן ב, א (ובכ"מ). סוד ה' ליראיו שי"ח פ"ג. ובכ"מ.
קיט רות רבה ה, ב.
קכ עמוס ז, ז־ח.

שיעור

התבוננות בסודות "אין דורשין"

פרצוף סודות התורה

קיצור מהלך השיעור

מפרשת לך לך אנחנו מתחילים לחיות - בשמחה - עם "האבות הן הן המרכבה". כשם שבכל יום אנו פותחים את התפלה בברכת אבות, כך ראוי לקשר אליהם גם את פסוק הצהרת האמונה שלנו - קריאת שמע - שהרי מכחם אנו "מאמינים בני מאמינים". **פרק א** קושר את קריאת שמע לאבות, ומלמד כיצד ה'מרכבה' של האבות - אברהם, יצחק ויעקב, כשדוד המלך מצטרף אליהם כרגל רביעית - מופיעה בכל העולמות. **פרק ב** מצרף להתבוננות את מעשה בראשית, הסוד שלמטה ממעשה מרכבה, ומגלה שלמעלה ממעשה מרכבה יש את "סוד הוי'". **פרק ג** מחזיר את המבנה הזה לתוך הפרק הסודי בש"ס, פרק "אין דורשין" במסכת חגיגה, חושף בתוכו את "סוד הוי'" שלמעלה מהמקום והזמן, ומשלים את מבנה ההתבוננות עם ארבעה סוגי סודות שמנויים שם במשנה, המקבילים בעצמם ל"ארבעה דברים" במדרגה הגבוהה ביותר של הסודות. 'ציוץ' מיוחד, רחב ומעמיק, שפורש פרצוף שלם, חדשני ויפהפה של סודות התורה. שימו לב שבנוסף למראי המקומות, יש בהערות גם תוספת הסבר שמומלץ להעזר בה.

א. לפתח 'חוש' במרכבה

שמע ישראל - מרכבת האבות

"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"[א].

"שמע ישראל" — מצוה להתבונן בשרשי נשמות ישראל[ב]:

ארבע המלים "הוי' אלהינו הוי' אחד" הן כנגד אברהם יצחק יעקב דוד — חסד גבורה תפארת מלכות (שפנימיותן אהבה יראה רחמים שפלות)[ג]

רשימת הרב (ציוץ) - כ"ט תשרי תשפ"ו.

א דברים ו, ד.

ב ראה גם **אשא עיני** מאמר "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" ושיעור י"ט מנחם־אב תשס"ג. וראה גם עבודת עבודה (לרבי משולם פייש מטאש) על חנוכה.

ג ראה גם בספר מגן דוד אות ש. מבואר בכמה מקומות (ראה לדוגמה קהלת יעקב ערך 'מנחה') ש"הוי' אלהינו הוי'" (יחידה בפני עצמה לפי הקבלה) היינו ימין־שמאל־אמצע - שם הוי' הראשון הוא גילוי מוחלט (חסד), שם אלקים ("אלהינו") הוא מדת הדין (גבורה) ושם הוי' שבא אחר כך הוא מדת הרחמים (תפארת). אחרי היחידה של "הוי' אלהינו הוי'" יש פסיק טעמא והכל נכלל ב"אחד", שהוא כאן בסוד המלכות (כשהעיקר הוא החתימה ב־**ד** רבתי, אות המלכות, שגם בתוך היחוד של "אחד", אח־ד, היא המלכות המתייחדת עם האח־הז"א). ועוד קשר מיוחד לדוד המלך: בזהר (תקו"ז תקון כא סב, א) מפורש שסוד קריאת שמע רמוז במלחמת דוד בגלית (שמואל־א יז, מ), כאשר חמשת חלוקי הנחל שאסף הם חמש המלים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי'", וקלע דוד הוא ה"פסיק טעמא" שהופך את כולם ל"אחד" (האבן האחת שטבעה במצחו של גלית, אשר חרף מערכות ישראל בקר וערב, בזמן קריאת שמע - ראה סוטה מב, ב).

— סוד המרכבה העליונה של עולם האצילות[ד], עולם האחדות האלהית.

והנה, **"הוי' אלהינו הוי' אחד"** ועוד **אברהם יצחק יעקב דוד** עולה 819, **אחדות פשוטה**, סכום כל הרבועים (רבוע היינו שלמות ההתכללות, סוד עולם התיקון[ה], "ומספר את רבע ישראל"[ו]) מ־1 ברבוע עד 13 (**אחד**) ברבוע (בלשון חכמי החשבון, סכום כל הרבועים עד מספר מסוים נקרא 'פירמידה' — 819 הנו הפירמידה של 13, **אחד**).

כאשר בית דין "שמע ישראל" - מצוה להתבונן בשרשי נשמות ישראל

סוד המרכבה בארבעה עולמות

בכל עולם ועולם — אצילות, בריאה, יצירה, עשיה — יש את סוד המרכבה, דהיינו שרש נשמות האבות, אברהם יצחק ויעקב (שכל אחד ואחד מהם נקרא "ישראל", כמבואר בחז"ל[ז]), ועמם דוד מלך ישראל[ח], כפי שהם מופיעים באותו עולם.

משה רבינו ראה את המרכבה (שרש נשמות ישראל) בעולם האצילות. ישעיהו הנביא ראה את המרכבה[ט] בעולם הבריאה. יחזקאל הנביא ראה את המרכבה[י] בעולם היצירה. זכריה הנביא ראה את המרכבה[יא] בעולם העשיה[יב].

משה ישעיהו יחזקאל זכריה עולים יחד 1144, 44 פעמים 26, שם **הוי'** ב"ה, ששוה לעוד מערכת שכנגד י־ה־ו־ה (אצילות־בריאה־יצירה־עשיה) — **בטול ענוה הכנעה שפלות**[יג]. הבטול הוא הכלי להשיג את סוד שרש נשמות ישראל בעולם האצילות, הענוה היא הכלי להשיג את סוד שרש נשמות ישראל בעולם הבריאה, ההכנעה היא הכלי להשיג את סוד שרש נשמות ישראל בעולם היצירה והשפלות היא הכלי להשיג את סוד שרש נשמות ישראל בעולם העשיה.

יחיד, חכם ומבין מדעתו

נמצא שפסוק היחוד — "שמע [לשון התבוננות] ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", ה'דערהער' בשרש נשמות ישראל, הנו סוד "מעשה מרכבה", עליו נאמר בפרק "אין דורשין" במסכת חגיגה[יד] שאין דורשים בו ביחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו.

יחיד חכם ומבין מדעתו עולה 728, 28 פעמים **הוי'**. ממוצע כל תבה הוא 182, **יעקב**, הבחיר שבאבות[טו], 7 פעמים **הוי'** ב"ה. והוא עולה יצחק (יחידך) במילוי: **יוד צדי חית קוף**. והוא עולה **בן** ("**הוי' הוי'**"[טז], **אחד** פנים־ואחור[יז]) פעמים **דוד**,

ד ראה זהר ח"א קנו, א. וברבוי מקומות.
ה ראה לקו"ת תזריע כג, ג. ובכ"מ.
ו במדבר כג, י.
ז בראשית רבה סג, ג.
ח "דוד מלך ישראל חי וקים" (ראה השנה כה, א) הוא הביטוי של כנסת ישראל, שהרי המלך הוא "לב כל ישראל" (ע"פ הלכות מלכים פ"ג ה"ו), ולכן ראוי לקרוא גם לו ישראל. שלשת האבות הם הנשמות הכלליות שהם השרש של כל עם ישראל ודוד המלך (אב־טיפוס כללי ונצחי של מלך ישראל) הוא הביטוי השלם של כנסת ישראל כפי שהיא מופיע למטה. דוד גם מקבל את שנות חייו הפנימיות מהאבות (ראה זהר ח"א קסח, א ואילך).
ט ישעיה ו, א ואילך.
י יחזקאל א, א ואילך.
יא זכריה א, ז"יז.
יב תחלת ד"ה "ויאסור יוסף" תרנ"ו (סה"מ תרנ"ו עמ' שכז); ד"ה "והיה לך לציצית" תרע"ט פ"ב (סה"מ עטר"ת עמ' תפו).
יג ראה **לב לדעת** ביאור ב ל"פרק בעבודת ה'" ו**סוד ה' ליראיו** שכ"ב. מהות המרכבה היא בטול לרוכב עליה (ראה בראשית רבה סח, ט; פסיקתא רבתי פכ"א. ראה תו"א עא, ב ובכ"מ), בטול המאפיין את צד הקדושה (בפועל, או בכח, כפי שהוא בכל נשמות ישראל, כמבואר בתניא פ"ו), והבטול הזה עצמו מתבטא בצורה אחרת בכל עולם, כפי שמתבטא בארבעת הגוונים של בטול־ענוה־הכנעה־שפלות, ובתמצית בטול הוא אי־הרגשת עצמו למציאות כלל (כשכל המודעות היא לנוכחות ה'), ענוה היא אי־החזקת טובה לעצמו מתוך הכרה שכל מעלותיו הן מתנת שמים (והן מיועדות להשפעה לזולת); הכנעה היא קבלת עול מלכות שמים אמתית והודאה פנימית לאמת (תוך הכנעת עצמו גם למי שנמצא מעליו); ושפלות היא הרגשת עוצם ריחוקו מה' (במודעות עצמית מפוכחת לכל חסרונותיו וכו').
יד חגיגה יא, ב.
טו ע"פ בראשית רבה עו, א.
טז שמות לד, ו.
יז פנים: **אחד חד ד**. אחור: **א אח אחד**.

רמז מובהק למשיח בן דוד (ששרשו באברהם, סוד "חסדי דוד הנאמנים"[יח], סוד "זקן בא בימים" הנאמר בשניהם[יט], סוד "**נגד זקניו כבוד**"[כ], בו ראשי ואמצעי תיבות שוים **אברהם** וסופי תבות הם **דוד**[כא])[כב].

ב. מעשה בראשית, מעשה מרכבה וסוד הוי'

מעשה בראשית - ענף מעשה מרכבה

המרכבה שבכל עולם כוללת את הז"ת של אותו עולם[כג] אך עיקרה בחג"ת, שכנגד שלשת האבות, "האבות [דוקא] הן הן המרכבה"[כד]. כאשר דוד — שלא זכה להשתוות לאבות ממש, שלא עמד בנסיון כמותם[כה] — הוא סוד "כתר מלכות", הנאחז ונדבק מאחורי התפארת, יעקב, כנודע[כו] (**יעקב** עולה **דוד** פעמים **אחד**, ה"אחד" של קריאת שמע, שכנגד דוד, כנ"ל).

> סוד מעשה בראשית הוא ה'ענף' של סוד מעשה מרכבה. כך כל יצורי בראשית הנם 'ענפי' נשמות ישראל

למטה מ"מעשה מרכבה" יש "מעשה בראשית", שגם כולל ז"ת — שבעת ימי בראשית (עם שבת, "באת שבת באת מנוחה נשלמה כל המלאכה"[כז]) — אך עיקרו בנה"י, כחות המעשה בפועל, סוד "ברא" לשון התגלות לבר מגופא[כח].

נמצא שסוד מעשה בראשית הוא ה'ענף' של סוד מעשה מרכבה (נה"י הם ענפי חג"ת[כט], כוחות הביצוע בפועל של רגשי־הרהורי חג"ת בלב). כך כל יצורי בראשית הנם 'ענפי' נשמות ישראל (לכל יהודי יש את חלקו בעולם[ל], אותו חלק בבריאה השייכת לשרש נשמתו ושעליו לתקן), וד"ל.

מעשה בראשית, מעשה מרכבה וסוד הוי'

והנה, תורת מורנו הבעל שם טוב מושתתת על סוד "עולמות, נשמות, אלקות"[לא]. עולמות היינו סוד מעשה בראשית (נה"י) ונשמות היינו סוד מעשה מרכבה (חג"ת)[לב]. לפי זה, האלקות עצמה היא סוד ג"ר, מוחין בעצם (כח"ב או חב"ד), שמעל לסוד מעשה מרכבה.

עצם האלקות היינו "סוד הוי'" ("הנסתרות להוי' אלהינו"[לג]) שמעל למעשה מרכבה — "סוד הוי' ליראיו וברית להודיעם"[לד], "לירא הוי' ולחשבי שמו"[לה] ("שם הוי'" הוא "סוד הוי'" — "אני הוי' הוא שמי"[לו], וד"ל), היודעים לכוון בשם

יח ישעיה נה, ג.
יט בראשית כד, א; מלכים־א א, א.
כ ישעיה כד, כג.
כא ראה **סוד ה' ליראיו** ש"א פכ"ד (עמ' פג).
כב כלומר, ההגדרות הללו - יחיד, חכם ומבין מדעתו - כוללות רמזים לכל מרכבת האבות, אברהם־יצחק־יעקב־דוד, כבפנים. ועוד יש לומר שחכם ומבין מדעתו - כנגד חכמה, בינה ודעת - הם כנגד אברהם, יצחק ויעקב (בסוד "אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב" שכנגד חב"ד - ראה שעה"כ ענין כונת העמידה, וראה זהר ח"ב יד, ב) ויחיד רומז לשרשו של דוד בכתר, שרש המלכות ברדל"א, ששם דווקא מתגלה כמשיח בן דוד, ודוק.
כג יחסית, מרכבה שייכת לתחום המדות, בעוד המוחין הם למעלה מזה - כמו שמבואר בתניא פל"ז אודות מעלת לימוד תורה (שבו מתאחד עם ה' לגמרי) על קיום מצוות (שבו נעשה מרכבה), וכפי שמסביר רבי אייזיק מהומיל (ראה בחנה אריאל לפרשת שלח, ובכ"מ) במעלת משה רבינו (ש"תמנת הוי' יביט", 'מתוך' מבטו של ה' על העולם) על "האבות הן הן המרכבה".
כד בראשית רבה מז, ח; שם פב, ז; זהר ח"ג כח, ב.
כה סנהדרין קז, א.
כו ע"ח של"ה (הירח) פ"א.
כז בראשית רבה י, ט.
כח ראה תו"א משפטים עח, ב.
כט ראה פרדס רמונים ש"ג פ"ז. ובכ"מ.
ל ראה תניא פל"ז.
לא אגרת הבעש"ט לגיסו ר' גרשון מקיטוב, כש"ט (קה"ת) אות א.
לב וראה תניא פכ"ג שתפקיד כל הנשמות להיות מרכבה.
לג דברים כט, כח.
לד תהלים כה, יד.
לה מלאכי ג, טז.
לו ישעיה מב, ח.

(שאז תפלתם לה', לעצם האלקות — "'אליו'[לז] ולא למדותיו"[לח] — מתקבלת ונענית[לט]).

נמצאנו למדים ש"עולמות, נשמות, אלקות" היינו **מעשה בראשית**, **מעשה מרכבה**, **סוד הוי'** העולים יחד 2106 — **אנכי** פעמים **הוי'** (פתיחת עשרת הדברות[מ]), הכל הוא עצמותו יתברך, אין עוד[מא]!

"סוד הוי'" - התורה הקדומה

סוד הוי' היינו נשמתא דאורייתא, המתלבשת ומתחברת לגמרי עם גופא דאורייתא. כלומר שסוד הוי', שמעל גם למעשה מרכבה, היינו התורה (שמא דקוב"ה), "תורת הוי'"[מב], בכללותה, מה ש"אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד ממש"[מג] (היינו התורה הקדומה, לפני הצמצום הראשון).

על התורה הקדומה, "סוד הוי'", נאמר "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים יום יום"[מד] — "יום יום" היינו אלפיים שנה שקדמה תורה לעולם[מה] (מה שהתורה קדמה להעלם העולם שנברא על ידי צמצום אור א"ס ב"ה). "אמון... יום יום" היינו סוד כח"ב[מו], שלפני הצמצום היינו שלש הדרגות של יחיד, אחד, קדמון[מז], שקדמו לכללות סוד הז"ת, מהצמצום והלאה[מח], וד"ל.

כתוב בזהר ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"[מט]. רגילים לפרש שמה שהסתכל ה' בתורה וברא את העולם היינו שהסתכל ב'שרטוט' העולם שבתורה הקדומה וכמו אדריכל ברא לפי זה את העולם[נ]. לפי פירוש זה — התורה כשרטוט העולם — היינו מה ש"שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל"[נא], בחינת "קדמון" שלפני הצמצום, סוד עולם המלבוש, כנודע[נב].

אך יש לפרש בעומק יותר: מה שהקב"ה הסתכל בתורה היינו שהסתכל בתורה כפי שהיא מעל לתכנית בריאת העולם לגמרי, מעל ל"כד סליק ברעותיה למברי עלמא"[נג], התורה כפי שהיא בבחינת "יחיד" שלפני הצמצום, ומשם דוקא ברא את העולם! והוא כדי שתתממש תכלית בריאת העולם, "להיות לו יתברך דירה בתחתונים"[נד] — שבחינת "יחיד", "הוא לבדו הוא ואין זולתו"[נה], תתגלה ותשכון כבוד בתוך מציאות של ריבוי ופירוד!

לז דברים ד, ז.

לח פרדס רמונים של"ה פ"ב בשם הספרי.

לט ראה פסיקתא רבתי כב, ז ומדרש שוח"ט צא, ח: "מפני מה ישראל קוראים ולא נענים? מפני שאינם יודעים לכוון בשם".

מ שמות כ, ב.

מא דברים ד, לט.

מב שמות יג, ט. ובכ"מ.

מג ראה זהר ח"א כד, א; ח"ב ס, א; תקו"ז תקון ו בתחלתו. ובכ"מ.

מד משלי ח, ל.

מה ויקרא רבה יט, א; מדרש תהלים צ; מדרש שמואל פ"ה.

מו מפורש (לקו"ת אמור לד, ב; קהלת יעקב ערך 'מחוקק'. ובכ"מ בחסידות) ששני **אלפים** שקדמה תורה לעולם - "יום יום" (כאשר יומו של הקב"ה אלף שנה) - היינו "**אלפך** חכמה" (איוב לג, לג) ו"**אלפך** בינה" (ע"פ שבת קד, א) שקדמו לעולם שנברא בשבע מדות הלב. "אמון" שלמעלה מ"יום יום" היינו הכתר (שהראש העליון שבו הוא האמונה) שלמעלה מחכמה ובינה.

מז ראה שער היחוד פי"א. ובכ"מ. ובתמצית (הנדרשת להבנת הבא לקמן בפנים): יחיד היא מציאות ה' בינו לבין עצמו, ללא כל גילוי (אפילו לא לעצמו); אחד היינו עלית הרצון לברוא את העולם, "כד סליק ברעותיה למברי עלמא" (ובפרט, ג"ר דאחד היינו השעשועים העצמיים של ה' בינו לבין עצמו, בגילוי "אור המאיר לעצמו", ועלית הרצון הוא הז"ת דאחד, מהרצון להיטיב, בחסד דאחד, עד הרצון למלוך, במלכות דאחד); קדמון היינו תכנית הבריאה העתידה, "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל".

מח באופן הכי כללי, היחס בין "הנסתר'ת להוי' אלהינו" (**י-ה**, ג"ר) ל"**וה**נגל'ת לנו ולבנינו" (**וה**, ז"ת) הוא היחס בין מה שלפני הצמצום ("ים", עלמא דאתכסיא, הנסתר מאתנו לגמרי) למה שאחרי הצמצום ("ישבה", עלמא דאתגליא, הגלוי לנו). ראה **חסדי דוד הנאמנים** סימן עו (חלוקת נרנח"י לנפש־רוח אחר הצמצום ונשמה־חיה־יחידה לפני הצמצום).

מט זהר ח"א קלד, א; ח"ב קסא, א.

נ כמפורש בבראשית רבה בתחלתו.

נא ראה מקדש מלך על זהר ח"א טו, א; עמק המלך תחלת ש"א. ובכ"מ בדא"ח.

נב שער היחוד פי"א.

נג ע"פ זהר ח"א פו, ב; ח"ג סא, ב (ובכ"מ). ע"ח ש"י (התיקון) פ"ב (מ"ת); מבו"ש ש"ב ח"ג פ"א.

נד תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

נה תניא פל"ה בהגהה.

ג. "אין דורשין ב"ארבעה דברים"

"מה למעלה, מה למטה, מה לפנים, מה לאחור"

והנה, "סוד הוי'" זה — שלמעלה ממעשה מרכבה — הוא־הוא סוד הנאמר באותה משנה בהמשך לסוד מעשה בראשית ומעשה מרכבה:

וכל המסתכל **בארבעה דברים ראוי** [י"ג רתוי] לו **כאלו לא בא** לעולם — מה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה ל**אחור**.

ארבעת הדברים האלה הם לגמרי מעל לעולם, מעל לעצם הגדרים של זמן ומקום: "מה למעלה ומה למטה" היינו מחוץ לתחום היקום, מחוץ לגדר המקום. "מה לפנים ומה לאחור" היינו לפני התהוות הזמן ולאחר גמר קיום מציאות הזמן, שהרי "כל הוה נפסד"[נו], כולל עצם המקום והזמן.

ארבעה דברים אלה אי אפשר לדמות בשכל אנוש, כמבואר במפרשים[נז], והם מתגלים רק ב"סוד הוי' לירא‌יו", למי שהוא באמת "ראוי... כאלו לא בא לעולם" (שלו 'חוש' בלפני הצמצום, וגם ברור לו שהצמצום אינו כפשוטו[נח], דהיינו סוד חש־מל[נט], וד"ל).

והנה, "מה לפנים ומה לאחור" היינו סוד "עומק ראשית" ו"עומק אחרית"[ס], סוד חכמה ובינה שברדל"א, שלפני הצמצום היינו סוד חכמה ובינה דבחינת יחיד.

"מה למעלה מה למטה" היינו סוד הנאמר בספר יצירה, "אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע"[סא] — "עומק טוב" ו"עומק רע", שכנגד כתר ודעת דרדל"א, כתר ודעת שבבחינת יחיד[סב].

ורמז נאה: "**מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור**" עולה 900, 30, **ל** ברבוע (יש כאן **ה** למדין במפורש, ועוד **ה** ברבוע למדין בגימטריא, ודוק), 20 פעמים **מה**, "**פנים**" פנים ואחור!

במלים "ל**מעלה**... ל**מטה**" יש אותיות **מה** (רו"ס **מעלה מטה**). **פנים** עולה ד"פ **מה**, כנ"ל. נמצא שיש **י** פעמים **מה** (450), לפי חלוקת "**בדד**" (**ב** ב"**מעלה־מטה**", **ד** "מה" מפורש, **ד** של "**פנים**"), כאשר שאר כל האותיות, **לעל לט ל ו לאחור**, עולות 450, י"פ **מה**[סג]!

ארבעה דברים ב"אין דורשין"

והנה, פתיחת אותה משנה היא "אין דורשין בעריות בשלשה" ואחר כך "ולא במעשה בראשית בשנים וכו'":

אֵין דּוֹרְשִׁין בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה. וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם. וְלֹא בַּמֶּרְכָּבָה בְּיָחִיד, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ. כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים, רָאוּי לוֹ כְּאִלּוּ לֹא בָא לָעוֹלָם, מַה לְמַעְלָה, מַה לְמַטָּה, מַה לְפָנִים, וּמַה לְאָחוֹר. וְכָל שֶׁלֹּא חָס עַל כְּבוֹד קוֹנוֹ, רָאוּי לוֹ שֶׁלֹּא בָא לָעוֹלָם.

נמצא שערי‌ות למטה ממעשה בראשית (שלמטה ממעשה מרכבה, שלמטה מ"מה למעלה כו'", וכנ"ל).

כפי שהסברנו שמעשה בראשית היינו התכללות ז"ת בנה"י ומעשה מרכבה התכללות ז"ת בחג"ת, כך נסביר לגבי ערי‌ות דהיינו התכללות ז"ת — זו"נ, זכר ונקבה — במלכות (מקום הערוה, יסוד הנוקבא).

יוצא שיש בכלל משנה זו "ארבעה דברים"

נו לשון הראשונים בריבוי מקומות. ראה לדוגמה אור ה' מאמר ג ח"א כלל א פ"א; עיקרים מאמר רביעי פמ"ב.

נז ראה תפארת ישראל על אתר (ועוד).

נח ראה שומר אמונים הקדמון ויכוח שני פל"ד ואילך; פל"ט (בו מציין להולכים בדרך זו); פמ"ג.

נט ה'**חוש**' בלפני הצמצום הוא ה־**חש**, חוש במה שנעלם וכביכול לא נמצא כאן, והבהירות שהצמצום אינו כפשוטו היא ה־**מל**, הגילוי כאן (**מול** האדם) של מה שנדמה היה כנסתר.

ס ספר יצירה פ"א מ"ה. ראה גם בפירוש הראב"ד שם.

סא ספר יצירה פ"ב מ"ד.

סב כפי שהתבאר, ארבע המדרגות הללו הן "סוד הוי'" שהוא הג"ר שלמעלה מהז"ת - למעלה מ"מעשה מרכבה" (חג"ת) ו"מעשה בראשית" (נה"י) - ולכן מתבקש להקביל אותן לספירות הג"ר, כחב"ד (ולפי הפירוש שסוד התורה הקדומה הזו הוא במדרגת "יחיד", היינו כחב"ד דיחיד, ודוק).

סג "מה" היינו הבטול המוחלט - "ונחנו מה" (שמות טז, ז'ח).

— עריות, מעשה בראשית, מעשה מרכבה, מה למעלה כו' — שהם בעצמם כנגד "כל המסתכל בארבעה דברים... מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור" שמעל למעשה מרכבה (סוד אלקות שמעל לנשמות, כנ"ל).

"וארבעה לא ידעתים"

ידוע דכחב"ד דרדל"א (יחיד) הם סוד "וארבעה לא ידעתים: דרך הנשר בשמים, דרך נחש עלי צור, דרך אניה בלב ים ודרך גבר בעלמה"[סד], המקבילים לכחב"ד דרדל"א לפי הסדר.

ולפי הנ"ל הם כנגד ארבעת הדברים הנ"ל שבמשנה (דהיינו שהשרש האמיתי של כולם, מנוקבא דעשיה, עריות דעשיה וכו', הוא ברדל"א־יחיד, ארבעת הדברים שכל המסתכל בהם ראוי לו כאלו לא בא לעולם), ובפרט:

"עריות" כנגד "דרך גבר בעלמה", כפשוט, היינו דעת דרדל"א, "עומק רע" (ערוה).

"מעשה בראשית" כנגד "דרך נחש עלי צור", סוד "צור עולמים"[סה] (כאשר "והנחש היה ערום"[סו] הוא סיפא דכל דרגין דמעשה בראשית), חכמה דרדל"א, "עומק ראשית" (בראשית כפשוטו), וכידוע[סז] שכללות מעשה בראשית בחכמה, "כֻּלם בחכמה עשית"[סח], ו"בראשית" ת"י "בחוכמא".

"מעשה מרכבה" כנגד "דרך אניה בלב ים" (האניה היא מעין מרכבה, מרכבה של עלמא דאתכסיא, ים — "**אניה בלב ים**" עולה ג"פ, ממוצע כל מלה, **ים**), בינה דרדל"א, "עומק אחרית" (והיא מעל לחכמה דרדל"א, וכנודע[סט] בסוד "פנימיות אמא פנימיות עתיק" שמעל ל"פנימיות אבא פנימיות עתיק"[ע]).

"מה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה לאחור" כנגד "דרך הנשר בשמים", לגמרי מעל לתפיסת התחתונים, מעל לטעם ודעת, כתר דרדל"א, "עומק טוב" (תענוג עצמי, תענוג עתידי[עא], סוד עצם נקודת האמונה הפשוטה של היהודי, התקשרות היהודי הפשוט בפשיטות העצמות[עב]).

> ארבעה דברים אלה אי אפשר לדמות בשכל אנוש, והם מתגלים רק ב"סוד הוי' ליראיו", למי שהוא באמת "ראוי... כאלו לא בא לעולם" (שלו 'חוש' בלפני הצמצום, וגם ברור לו שהצמצום אינו כפשוטו)

ולסיכום:

חב"ד	סוד הוי' (ארבעה דברים)	דרך הנשר בשמים	עומק טוב (מה למעלה)
חג"ת	מעשה מרכבה	דרך אניה בלב ים	עומק אחרית (מה לאחור)
נה"י	מעשה בראשית	דרך נחש עלי צור	עומק ראשית (מה לפנים)
מלכות	עריות	דרך גבר בעלמה	עומק רע (מה למטה)

סד משלי ל, יח. **תשובת השנה** מאמר "וארבעה לא ידעתים".
סה ישעיה כו, ד.
סו בראשית ג, א.
סז ראה תרגום ירושלמי על בראשית א, א (וכמבואר ברבוי מקומות בקבלה וחסידות); לקוטי הש"ס (לאריז"ל) מסכת חגיגה.
סח תהלים קד, כד.
סט הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד. ראה תורת שמואל תרכ"ז עמ' לד (וראה שם עמ' עח שמציין לזהר ח"ג קעח, ב).
ע לקו"ת נצבים מט, ד (ע"פ פע"ח שער ק"ש פט"ו. ראה הגהת הרנ"ש שבהערה הקודמת).
עא ראה סה"מ תשי"ט ח"ב סוד"ה "הפך ים ליבשה"; **הנפש** פ"ד (עמ' עב) ובכ"מ.
עב ע"פ כש"ט (קה"ת) אות קנה.

הסיפור החסידי

רבי זאב קיציס | צדיק באתכסיא

רבי זאב וולף קיציס, מתלמידיו המובהקים של הבעל שם טוב ובן לווייתו הקרוב, נולד בשנת תנ"ה. נודע כגאון ובקי בכל חלקי התורה, ובעל ידיעות רחבות גם בחכמות העולם. שימש כרבה של טולצ'ין ובהמשך עבר למז'יבוז', שם כיהן חותנו רבי נפתלי. יחד עם רבי דוד פורקס הנהיג קבוצת פרושים, עד שבמפגש עם הבעל שם טוב נתגלה להם עומק קדושתו ונעשו לתלמידיו הקרובים. הבעש"ט אמר עליו "אין ביני לבינך אלא כחוט השערה, אלא שאותו לא תוכל לעבור". דקדוקי הטהרה שלו היו גדולים, ואמרו עליו שהוא טובל את כל כלי ביתו, אפילו מחט. נסתלק במז'יבוז' בי"ב בחשוון תקמ"ט ונקבר באוהל רבו הבעל שם טוב.

פעם אחת אמר הבעל שם טוב לחבורת תלמידיו: "בשבוע הבא יבוא לכאן אדם צדיק שהוא 'צדיק יסוד עולם'. מי שיגרום לאיש זה איזו הנאה יזכה לעולם הבא. באותו השבוע חיפש רבי זאב קיציס, תלמידו של הבעש"ט, את הצדיק שעליו דיבר מורו. בדק ר' זאב באכסניות ובבתי ה"חֶקדש" שבהם מתארחים העניים על השבון הקהל, אך לא מצא את האיש.

ביום שישי לפני כניסת השבת נכנס ר' זאב אל בית המרחץ והכין לעצמו אמבטיה של מים חמים. כוונתו הייתה להתעכב במקום, כדי לראות אם ימצא את האיש. והנה נכנס אל בית המרחץ אדם עני, ועמד ליד תנור האבנים הלוהטות שבמרכז בית המרחץ. לפתע נאנח האיש אנחה גדולה עד שכל עצמותיו כמעט והתפוקקו. הבין ר' זאב כי זהו הצדיק שעליו דיבר מורו.

ראה ר' זאב כי הבלן דחף את האיש מן המקום שעמד בו, כמי שדוחף את אחד הבטלנים. מיד יצא מן האמבט שהכין, ונתן לאיש העני את המים החמים ואת צרור הענפים הלחים המשמש את המתרחצים לעסות בו את גופם. אחר כך אמר לאיש: "בוא להתארח בשבת בביתי".

אז לבש ר' זאב את בגדי השבת שהביא עמו, ואת בגדי החול נתן לאיש העני כדי שילבשם במקום בגדיו המרופטים. כשסירב העני לקבל את הבגדים, אמר לו ר' זאב: "דע לך שאני נחשב לבעל־בית נכבד, ואין ראוי שתתארח בביתי בבגדים קרועים." הסכים העני, ולבש את הבגדים שנתן לו ר' זאב.

כל אותה השבת לא ראה ר' זאב שום דבר מיוחד בהתנהגות האיש העני. לאחר השבת ראה, והנה פושט העני את הבגדים שקיבל ממנו. אמר לו: "בגדים אלו הם לך במתנה". סירב העני לכך, עד שאמר לו ר' זאב: "נחשב אני כאיש נכבד, לא ראוי שאלבש את הבגדים הללו אחריך". הסכים העני ולקח את הבגדים.

אחר כך הלך ר' זאב בין בתי העיר לקבץ ממון עבור העני, עד שהיו לו כעשרה רובלים. בשובו לביתו מצא כי העני נעלם ועזב את ביתו. חקר ר' זאב וחיפש אחריו, עד שמצא אותו מחוץ לעיר ונתן לו את הכסף שאסף.

גם הפעם סירב העני לקחת מידו של ר' זאב, אך הוא הפציר בו ואמר: "כך נוהג אני תמיד, לתת לאורח נדבה הגונה". שוב הסכים העני, וקיבל את המעות.

אחר זמן פגש ר' זאב את רבו, הבעש"ט. אמר לו הבעש"ט: "החייתני! דע לך שאיש זה הוא 'צדיק יסוד עולם' באתכסיא, ואני באתגליא. קשה היה לו לחיות מתוך דוחק, וביקש להיפטר מן העולם. אילו היה עושה כן, גם עליי היה להסתלק מעולם

נכתב על ידי יהודה הס.

זה. ואתה, כיוון שהחיית את האיש בכל מה שעשית עבורו, הצלת גם את חיי".

פעם אחת אמר הבעל שם טוב לאשתו כי הוא אחד מ־לו צדיקי הדור. שאלה אותו אשתו: "אתה מ־לו הצדיקים הנסתרים או מ־לו הצדיקים הנגלים?". וענה: "אני מהנסתרים". "אבל כולם מכירים אותך?" שאלה. ועל כך ענה הבעל שם טוב: "אפילו טפה מן הים ממה שאני, איש אינו מכיר". אם נלך צעד נוסף עם ממד הנסתר שבבעל שם טוב, האם הסיפור שלנו רומז גם הוא לכך?

אמנם, אין סיפור יוצא מידי פשוטו. בפשט, יש כאן אדם אחר וממשי שהבעל שם טוב ורבי זאב פוגשים בו ומדברים אודותיו. אך בכל זאת, מתבקש לדרוש את הסיפור כך שהצדיק הנסתר הוא הממד הנסתר שבבעל שם טוב עצמו — מעין "השלכה" שעושה הבעל שם טוב לצדיק הנסתר שבתוכו, כדי לתקן רבדים נסתרים בנפשו שלו.

הסיטואציה שנוצרת כך היא איור סיפורי יפהפה לבחינת "יסוד שביסוד": היסוד הוא הנסתר, החלק הטמון באדמה שכל החלק הגלוי נשען עליו. הצדיק הוא יסוד העולם, ולכן גם נסתר תמיד. היסוד שביסוד הוא הנסתר שבנסתר — אותו חלק שהצדיק מכסה לרוב גם מעצמו, ומכיל חלקים החורגים מהשגתו הרגילה.

במבט כזה, הסיפור מתאר התמודדות של הבעל שם טוב עם חלק מורכב באישיותו שלו: תחושת ה"צדיק ורע לו". כמו החסיד, ש"צהלתו על פניו ואבלו בליבו", גם אצל הבעל שם טוב היה איזון של "שמחה באתגליא ויראה באתכסיא" שהתהפך רק בימים הנוראים (אמנם צער איננו זהה עם יראה, אך נשיאת ההפכים הזו והעובדה ששניהם שוכנים ב"בתי גואי" של חדרי הלב מלמדת שהקשר ביניהם עמוק).

המונח "צדיק ורע לו" התפרש בתניא כמדבר על הרע שבנפש — שצדיק זה לא נטהר ממנו לגמרי. אך ניתן לומר שזוהי החוויה הפנימית של צדיק כזה: צדיק החווה את המצוקה והקושי שבעולם, את גלות השכינה, וכואב את החוסר שבו כחלק מהקושי הכללי. הפירוש הזה מתחבר עם פשט הביטוי "צדיק ורע לו" שחז"ל שייכו לרבה, הצדיק בעל הייסורים — בניגוד לרב חסדא הצדיק העשיר והמשופע בכל טוב.

הבעל שם טוב לא מנסה לבטל את החלק הזה שבו, אך לעיתים הכאב שבו עולה על גדותיו ותחושת המיאוס בחיים גוברת. אז מעורר הבעל שם טוב את ה"צדיק וטוב לו" שבתוך ה"צדיק ורע לו" — באמצעות תלמידו רבי זאב קיציס. כאשר רבי זאב מצליח להחדיר שמחה בתוך הצער והאנחה של הצדיק הנסתר, חוזרת נשיאת ההפכים של חדווה ובכיה המאפיינת את הבעל שם טוב למקומה — וחי הבעל שם טוב ניצלים.

(על פי שיעור כ"ו אייר תש"פ)

מהו יהודי?

שמע ישראל – וואס איז א אידּ? (מה זה יהודי?) **הוי' אלהינו** – דער וואס הוי' איז זיין גאט (זה שהוי' הוא אלהיו) **הוי' אחד** – און ער לעבט צוליב מפרסם זיין אלקותו ואחדותו ית' אין וועלט (והוא חי בשביל לפרסם את אלקותו ואחדותו ית' בעולם).

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

התמודדות עם קשיים

אני מתמודדת לאחרונה עם בעיות חינוכיות של הילדים, התמודדות כללית עם עצמי וכפועל יוצא – התלבטות על מקום המגורים. יש שיקולים לכאן ולכאן, וקשה לי מאד לקבל החלטה. כיצד עלי לנהוג?

מענה:

בנוגע למקום המגורים, ככלל, אם אין כעת שיקול מכריע כדאי להמתין במקום הנוכחי עד סוף השנה, ואז לקבל את ההחלטה בישוב הדעת. אבל העיקר – התרופה האמתית – הוא להיות בשמחה ורוגע מתוך אמונה תמימה שכל מה שעביד רחמנא, לטב עביד. כמובן שאין בזה סתירה לכך שעלינו לעשות כל דבר טוב שאנו יכולים כדי לשפר את המצב.

רק כאשר אדם נמצא בשמחה יש באפשרותו באמת לעבוד את ה' ולהקדיש את הכחות הנצרכים למשפחה ולסובבים אותו.

כעס פנימי אצור בתוכי

יש לי קושי שמאוד מעיב על החיים שלי – אני מרגיש שבתוכי אצור כעס פנימי שמתפרץ החוצה אפילו בזמנים הכי טובים ושמחים ומול האנשים הכי אהובים ויקרים לי, בפרט מול אשתי.

כשניסיתי להתבונן בזה חשבתי שיש לי בעיה של הרבה ישות, ושהנפש הבהמית עומדת על הרגליים האחוריות ולא מרפה, כדי שלא תפסיד במלחמה. ומאידך אני לא ממש יודע איך אני יכול לצאת מהמעגל הזה. מה אפשר לעשות?

מענה:

הישות היא אגוז שצריך לפצח. עליך להגיע פשוט ללב נשבר (ושמח) שהוא הכלי השלם לכל טוב סלה. כל יום צריך להתבונן כמה אתה אוהב את אשתך וכמה היא טובה לך ולהודות לה' על כך מאד מאד.

ברכה לפתיחת מחזור כ' בקורס הדרכות כלות לפי תורת הרב בבית מדרש 'שלהבת':

שמחתי לשמוע על התחלת הלימודים של מדריכות כלות במחזור כ.

הנה, שלוש אותיות **כלה** רומזות לשלוש הספירות העליונות (ג"ר) – כתר־חכמה־בינה:

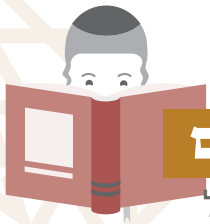
כ – "אין **כ** אלא **לכתר**", הכולל שני פרצופים (שבנפש הם תענוג ורצון) שבהם סך הכל עשרים (**כ**) ספירות, **עשרים** בגימטריא **כתר**.

ל – האות **ל**מד, לשון לימוד, רומזת ל"למודי הוי'" שבספירת החכמה ("הוי' בחכמה").

ה – סוד **ה** עילאה שבשם הוי', אמא עילאה, ספירת הבינה, שפנימיותה שמחה, "אם הבנים שמחה".

לכבוד מחזור **כ** – "אין **כ** אלא לכתר", כנ"ל – נאחל שכל כלה תזכה להיות בבחינת "אשת חיל עטרת בעלה".

בהצלחה רבה בכל הפעילות!

אָנֹכִי וְהַיְלָדִים

הַמָּדוֹר לְיַלְדֵי יִשְׂרָאֵל

רְחֵמִים שֶׁל אִמָּהוֹת

שָׁלוֹם יְלָדִים!

בְּמוֹצָאֵי הַשַּׁבָּת הַקְּרוֹבָה יָחוּל יוֹם י"א מַרְחֶשְׁוָן, בּוֹ נְצַיֵּן אֶת יוֹם הִסְתַּלְּקוּתָהּ שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ. זָכְתָה רָחֵל, וְהִיא הַיְחִידָה מִבֵּין אַרְבַּע הָאִמָּהוֹת שֶׁיּוֹם הִלּוּלָתָהּ זוֹכֶה לְהִזָּכֵר בְּכָל שָׁנָה וְאַף נִדְפַּס בְּכָל לוּחַ שָׁנָה. רָחֵל הִיא גַּם הַיְחִידָה מִבֵּינֵיהֶן שֶׁאֵינָהּ קְבוּרָה בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, יַחַד עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ. הִיא נִפְטְרָה וְנִקְבְּרָה עַל אֵם הַדֶּרֶךְ, בְּבֵית לֶחֶם. וְאִם כְּבָר הִזְכַּרְנוּ אֶת הַמִּלָּה 'אֵם'... **יא** מַרְחֶשְׁוָן הוּא הַיּוֹם הָאַרְבָּעִים וְאֶחָד מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה (שְׁלוֹשִׁים יְמֵי חֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי וְעוֹד אַחַד עָשָׂר מִמַּרְחֶשְׁוָן), וְלָכֵן מַתְאִים לְכַנּוֹת יוֹם זֶה בְּשֵׁם 'יוֹם הָ**אֵם**'!

הָרֶמֶז הַנֶּחְמָד מְבַטֵּא אֶת אִישִׁיּוּתָהּ שֶׁל רָחֵל, הָאֵם הַיְהוּדִיָּה, שֶׁכָּל כֹּלָהּ מְסִירוּת נֶפֶשׁ עַל בָּנֶיהָ. בְּמֶשֶׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת שֶׁל עֶקְרוּת הִיא מַמְתִּינָה בְּצִפִּיָּה לְבָנִים, וּכְשֶׁנּוֹלַד בְּנָהּ הַשֵּׁנִי, בִּנְיָמִין, הִיא מוֹסֶרֶת אֶת נַפְשָׁהּ בְּפֹעַל וּמִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם בְּעֵת הַלֵּדָה. גַּם אַחֲרֵי פְּטִירָתָהּ הִיא אֵינָהּ נָחָה. מְסִירוּת הָאֵם הַיְהוּדִיָּה מִתְגַּלָּה בַּיְכֹלֶת הַמְיֻחֶדֶת לְעוֹרֵר אֶת **מִדַּת הָרַחֲמִים**. כַּאֲשֶׁר יוֹצְאִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַגָּלוּת הָאֲרָכָה בּוֹכָה בְּכִי תַּמְרוּרִים "עַל בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ", וְלֹא מַרְפָּה עַד לִשְׁמִיעַת הַהַבְטָחָה מִפִּי ה' יִתְבָּרַךְ "וְשָׁבוּ בָּנִים לִגְבוּלָם". אַגַּב, **רָחֵל** בְּחֶשְׁבּוֹן גִּימַטְרִיָּא עוֹלֶה **דִּמְעָה־דִּמְעָה**, רֶמֶז עָבֶה לְדִמְעוֹתֶיהָ הַחַמּוֹת.

בֵּיצַד מִתְעוֹרֶרֶת מִדַּת הָרַחֲמִים?

כָּל בָּרְחוֹב

רַחֲמִים עָבַר יַלְדוּת קָשָׁה. הוּא הִתְיַתֵּם מֵאִמּוֹ בְּגִיל צָעִיר, וְאָבִיו לֹא הִצְלִיחַ לְמַלֵּא אֶת מְקוֹמָהּ וַאֲפִלּוּ לֹא אֶת מְקוֹם עַצְמוֹ. הַסִּבָּה פְּשׁוּטָה, הוּא הָיָה מָכוּר לְמִשְׁחֲקֵי הַמּוּרִים. בְּמָקוֹם לַעֲבֹד לְפַרְנָסָתוֹ הוּא הָיָה מְבַלֶּה אֶת זְמַנּוֹ בְּעִסּוּק הַמְּקֻפָּק, כְּדִי שֶׁבְּמָקוֹם לְהָבִיא כֶּסֶף לְמִחְיַת יְלָדָיו הַיְתוֹמִים הוּא הָיָה עָסוּק בְּבִזְבּוּזוֹ. עַל תִּשׁוּמֶת לֵב לְתִפְקּוּדוֹ הַלְּמוּדִי שֶׁל רַחֲמִים בְּבֵית הַסֵּפֶר לֹא הָיָה

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה | נכתב ע"י הרב שילה אופן

בִּכְלָל מָה לְדַבֵּר. וְכָךְ בְּאֹפֶן טִבְעִי רַחֲמִים ’גְּלַשׁ הַחוּצָה, אֶל חֲבוּרַת נַעֲרֵי הָרְחוֹב, אוֹתָם מָצָא לוֹ לְחֶבְרָה וְעִמָּם עָשָׂה אֶת צְעָדָיו הָרִאשׁוֹנִים בְּעוֹלַם הַפֶּשַׁע.

בְּתוֹךְ זְמַן קָצָר הִסְתַּבֵּךְ רַחֲמִים בְּפַרְשִׁיָּה פְּלִילִית וּמָצָא אֶת עַצְמוֹ מֵאֲחוֹרֵי סוֹרֵג וּבְרִיחַ. וּמָה קָרָה שָׁם? אוּלַי נִחַשְׁתֶּם. שָׁם בַּכֶּלֶא הוּא פָּגַשׁ אֶת הָעֲבַרְיָנִים הַכְּבֵדִים, עַתִּירֵי הַנִּסָּיוֹן, שֶׁלִּמְּדוּ אוֹתוֹ שִׁיטוֹת מְתֻחְכָּמוֹת לַמַּעֲשִׂים הַקְּלוֹקְלִים. כַּאֲשֶׁר תַּמָּה תְּקוּפַת הַמַּאֲסָר שׁוּב מָצָא יְדִידֵנוּ אֶת עַצְמוֹ בְּזִירַת הַפֶּשַׁע, אֲבָל הַפַּעַם בְּרָמוֹת חֲמוּרוֹת יוֹתֵר. כַּאֲשֶׁר נִתְפַּס בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה הוּא נִשְׁלַח לְמַאֲסָר לִתְקוּפָה מְמֻשֶּׁכֶת יוֹתֵר.

עֶזְרָא וְרַחֲמִים

הַגַּלְגַּל חָזַר עַל עַצְמוֹ חֲלִילָה. רַחֲמִים נִכְנַס וְיָצָא אֶת שַׁעֲרֵי בֵּית הַכֶּלֶא שׁוּב וְשׁוּב, עַד שֶׁיּוֹם בָּהִיר אֶחָד הוּא פָּגַשׁ אֶת עֶזְרָא. עֶזְרָא הָיָה מְמֻבַּקְּרָיו הַקְּבוּעִים שֶׁל בֵּית הַכֶּלֶא, אֲבָל לֹא כְּאַחַד הָאֲסִירִים. עֶזְרָא הִגִּיעַ מִדֵּי יוֹם בְּשְׁלִיחוּת רַבּוֹ בְּמַטָּרָה לְעוֹדֵד אֶת אוֹתָם יְהוּדִים, לְעוֹרְרָם לִתְשׁוּבָה וְלָתֵת לָהֶם הִזְדַּמְּנוּת לַעֲלוֹת עַל דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְלַחֲזֹר לְמוּטָב. הוּא יָשַׁב בְּמֶשֶׁךְ שָׁעוֹת אֲרֻכּוֹת עִם כָּל אָסִיר וּמָצָא מִסִּלּוֹת אֶל לִבָּבוֹ.

הַמִּפְגָּשׁ בֵּין עֶזְרָא לְרַחֲמִים הָיָה מֻצְלָח וְהַשְּׁנַיִם הִתְחַבְּרוּ זֶה לָזֶה. עֶזְרָא הִבְחִין בְּאִישִׁיּוּתוֹ שֶׁל רַחֲמִים, זוֹ הַמְּכֻסָּה בֶּעָבָר מְפֻקְפָּק, וְנִקְשַׁר אֵלָיו. ”מָה הוּא אָשֵׁם?“, חָשַׁב עֶזְרָא לְעַצְמוֹ, ”הֲרֵי יָכֹלְתִּי אֲנִי לִהְיוֹת בְּדִיּוּק כָּמוֹהוּ. בְּסַךְ הַכֹּל גָּדַלְתִּי בְּמֶרְחַק חֲמִשָּׁה רְחוֹבוֹת מִמֶּנּוּ, אֶלָּא שֶׁאֲנִי זָכִיתִי בְּהוֹרִים חַמִּים, תּוֹמְכִים וְאוֹהֲבִים, וְהוּא לֹא“. עֶזְרָא מַמָּשׁ הִתְמַלֵּא כְּלַפָּיו בְּרִגְשׁוֹת רַחֲמִים.

הַמִּפְגָּשִׁים בֵּין הַשְּׁנַיִם נִמְשְׁכוּ מִסְפַּר שָׁבוּעוֹת עַד שֶׁלְּעֶזְרָא הִתְגַּלְּתָה עֻבְדָּה שֶׁגְּרָמָה לוֹ לְזַעֲזוּעַ. תּוֹךְ כְּדֵי שִׂיחָה עִם רַחֲמִים הִתְבָּרֵר לְעֶזְרָא שֶׁשַּׁבָּא־רַבָּא שֶׁל רַחֲמִים הוּא לֹא פָּחוֹת מֵאֲשֶׁר צַדִּיק מְפֻרְסָם בְּיוֹתֵר בַּדּוֹר הַקּוֹדֵם.

בֵּין הֲאָבְיזְאוֹת לַמַּפּוֹת

בְּאוֹתוֹ רֶגַע הִשְׁתַּנּוּ רִגְשׁוֹת הָרַחֲמִים שֶׁל עֶזְרָא לְלֹא הַכֵּר. עַד הַיּוֹם כָּאַב לוֹ הַהֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם. כָּאֲבָה לוֹ הָעֲבֵרָה שֶׁרַחֲמִים הִתְגַּלְגֵּל שֶׁלֹּא בְּאַשְׁמָתוֹ, בְּגִיל צָעִיר מְאוֹד אֶל הָרְחוֹב, בִּמְקוֹם לִגְדֹּל בְּבֵית רָגִיל כְּאָדָם מִן הַיִּשּׁוּב, כְּמוֹ שֶׁהִתְנַהֲלוּ חַיָּיו שֶׁלּוֹ. אֲבָל הָעֲבֵרָה הַחֲדָשָׁה הֶעֱצִימָה אֶת הַפַּעַר. מִסְתַּבֵּר שֶׁרַחֲמִים הוּא ”בְּנָם שֶׁל קְדוֹשִׁים“, הוּא לֹא רַק אָמוּר לִהְיוֹת אָדָם רָגִיל מִן הַשּׁוּרָה. הוּא בְּכָלָל אָמוּר לִהְיוֹת דְּגְמָה לַאֲחֵרִים, רַב חָשׁוּב בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ אֲחֵרִים מִבְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ. נְפִילָה כָּזוֹ הִיא מַמָּשׁ ”מֵאִגְּרָא רָמָא לְבֵירָא עַמִּיקְתָּא (=מִגַּג גָּבוֹהַּ לְבוֹר עָמֹק).

נִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִלִּים שֶׁל פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה: אוֹרַח הַחַיִּים וּמַעְגַּל הַפֶּשַׁע בּוֹ נָתוּן

רַחֲמִים מְשַׁקֵּף אֶת הַמְּצִיאוּת בָּהּ הוּא חַי. הֲרֵי שָׂם הוּא נִמְצָא. לְעֻמַּת זֹאת, הַמָּקוֹם בּוֹ רָאוּי הָיָה לוֹ לִהְיוֹת, הַמָּקוֹם אֵלָיו הוּא שַׁיָּךְ בֶּאֱמֶת, וְשָׂם לוּ הָיָה גָּדֵל בִּמְצִיאוּת אַחֶרֶת, מְשַׁקֵּף אֶת הַמְּהוּת שֶׁלּוֹ, מָה הוּא בֶּאֱמֶת. כַּאֲשֶׁר הִבְחִין עֶזְרָא בַּפַּעַר הַגָּדוֹל בֵּין הַמְּצִיאוּת בָּהּ נָתוּן רַחֲמִים לְבֵין אַרַח הַחַיִּים הָרָגִיל שֶׁלּוֹ, הוּא הִתְמַלֵּא רַחֲמִים, אֲבָל כַּאֲשֶׁר הִתְגַּלָּה לוֹ יחוּסוֹ שֶׁל רַחֲמִים הִתְבַּהֲרָה לוֹ מַהִי הַמְּהוּת הָאֲמִתִּית שֶׁלּוֹ. כָּעֵת גָּדַל הַפַּעַר בֵּין הַמְּצִיאוּת לַמְּהוּת וְהִתְעַצֵּם פִּי כַּמָּה וְכַמָּה, וְיַחַד עִמּוֹ גָּדְלוּ גַּם הָרַחֲמִים כְּלַפָּיו.

וּמָה אִתָּנוּ? בְּכִיָּתָהּ שֶׁל רָחֵל אִמֵּנוּ מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ לְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל עַצְמֵנוּ. כַּאֲשֶׁר אֲנִי מְגַלֶּה שֶׁהִתְנַהַגְתִּי לֹא כַּשּׁוּרָה — אֲנִי מִצְטַעֵר. בְּסַךְ הַכֹּל אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת יֶלֶד טוֹב. אֲבָל אִם אֶחֱשֹׁב עַל הַמָּקוֹם מִמֶּנּוּ הִגַּעְתִּי, עַל הַנְּשָׁמָה הָאֱלֹקִית שֶׁשּׁוֹכֶנֶת בְּתוֹכִי, "חֵלֶק אֱ־לוֹהַּ מִמָּעַל מַמָּשׁ", יִגְבְּרוּ הָרַחֲמִים כְּלַפֶּיהָ בְּאֵין עָרֹךְ! הִיא נָפְלָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ בֶּאֱמֶת!

שֶׁנִּזְכֶּה לְעוֹרֵר רַחֲמִים רַבִּים מִמְּקוֹר הָרַחֲמִים!
שַׁבָּת שָׁלוֹם וּמְבֹרָךְ!

בס"ד
מקומות אחרונים!
שנה חדשה נפש חדשה
תורת הנפש
בדרך הבעל שם טוב
בראשות הרב גינזבורג
ירושלים, תל אביב, רחובות, בית אל ובזום
להרשמה ופרטים:
02-5662323
מסלולים נפרדים לגברים ולנשים
רוצה למצוא את המקום האמיתי שלך?
ההרשמה ללימודי פסיכולוגיה יהודית במכללת תורת הנפש נסגרת!
בואו להכיר את הנפש לעומק, להתמודד עם אתגרי החיים וליצור שינוי משמעותי בחייכם ובחיי הסובבים אתכם מתוך תורת החסידות והקבלה

התוועדות אמתית

היא הזדמנות ליהודים לשבת יחד, בשוויון מלא. חסיד 'משכיל' ותלמיד חכם עם יהודי פשוט, גביר עם אביון, כולם אומרים ביחד 'לחיים', מתחזקים ומתחיים מ'וואדט' או סיפור חסידי, ומדברים זה עם זה בפתיחות. כשמתגלה הנשמה, ה"חלק אלוק ממעל ממש" שיש בכל אחד, התדמיות והלבושים החיצוניים נושרים וכולם שווים ומתאחדים.

הרה"ק מרוז'ין אמר שהתוועדות כזו היא הדרך היחידה להחזיק מעמד בגל האפיקורסות שישטוף את העולם לפני ביאת המשיח. אך באמת, זו לא רק הדרך להחזיק מעמד, אלא גם ההכנה הקרובה למציאות של גאולה. בימות המשיח החתן והכלה — קוב"ה וכנסת ישראל — מגיעים למצב של "שוין בקומתן". במציאות שלנו, השוויון הזה מתחיל מיחסים שוויוניים בין בני הזוג — לא שוויון חיצוני ומגושם, אלא שוויון פנימי־נפשי. בעצם, זהו מעבר מתודעה אנכית, של היראַרכיה בה אחד מעל השני, לתודעה מאוזנת, בה כולם שווים ומאוזנים. כדי לעבור מתודעה **אנכית** לתודעה **מאוזנת** צריך לצאת מה**אנוכיות**, הריכוז העצמי, ו**להאזין** לזולת בקשב מלא. כאשר יודעים לכונן כזה שוויון בתוך הבית פנימה, ניתן גם להאיר אותו במעגלים הולכים ומתרחבים בעם ישראל.

בענין היסודי הזה עוסק השיעור המרכזי בגליון השבוע, המציג 'פרצוף' שלם של פירושים במושג "שוין בקומתן" — שלל הבטים של שוויון מתוקן, המופיעים בכל תכונות הנפש.

להצטרפות למפיצי נפלאות:
itiel@pnimi.org.il
bit.ly/niflaot-85
ברקוד: | 052־4295164

ג	ל	ע	י	נ	י	
ו	א	ב	י	ט	ה	
נ	פ	ל	א	ו	ת	
מ	ת	ו	ר	ת	ד	

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il
רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
המספר פתוח לניידים כשרים | 02־5434297 או 079־9211452